

FORASTERS

Noemí Bofarull Balanyà

Paraules clau: immigració, Valls, llei d'estrangeria, fluxos migratoris, diversitat cultural

Resum: Aquest treball estudia la situació del fenomen migratori que incideix sobre la ciutat de Valls. Hi ha un buidat estadístic mitjançant enquestes a diferents sectors de la població sobre allò que entenem per immigració. Es dona informació sobre l'origen dels immigrants vallencs.

Abstract: The migratory phenomenon is studied in this work. It gives statistic data provided by an immigration opinion poll. There is information about the origins of immigrants in Valls.

I. Introducció

Són moltes les vegades que he sentit parlar sobre el tema de la immigració: a les notícies, a la televisió, a l'escola, als amics, als pares, als familiars; tothom en parlava. "Però què passa amb la immigració?", em preguntava jo sempre. Així, de mica en mica, m'anava introduint en el tema, i veia que eren moltes les opinions, les coses que passaven i que no tothom n'estava al cas. Era com un fet embolcallat en un núvol del qual no s'explica tot el que passa realment. Veia com a les notícies en deien una versió, però que no quadrava amb el que n'opinaven a casa o a l'escola. Veia com els companys de classe donaven suport a teories o creences que no tenien sentit —ja que ni tan sols sabien què volien dir.

Aquests dubtes foren els que m'impulsaren a investigar sobre el tema. A poc a poc anava descobrint fets interessants que arribaven a donar explicació a alguns d'aquests dubtes. D'aquesta manera, sorgí el meu tema del treball: la immigració.

Un dels meus objectius principals ha estat, mitjançant dades, intentar donar a conèixer què és realment allò que passa amb la immigració. O sigui, saber quants immigrants hi ha, d'on vénen, a què es dediquen... tant a Catalunya com a Valls. A mesura que em vaig introduir en el tema, vaig trobar conceptes amb què fins aleshores no havia topat mai. Tots hem sentit a parlar del racisme com un dels efectes que porta la immigració, però no podem dir el mateix de la interculturalitat ni de la multiculturalitat —dues altres conseqüències que també ocasiona la immigració però que la gent desconeix. Llegint el dia a dia en els diaris, vaig adonar-me que existeixen altres temes, que també són importants, però que no es tracten en profunditat i sovint passen desapercebuts; és el cas de la política migratòria. És aquí on trobem les pasteres, la llei d'estrangeria... Per això, no podia deixar de banda les solucions o iniciatives que es prenen per tractar aquest fet; de manera que em vaig posar a investigar què es feia amb relació a aquest col·lectiu.

Una cosa és el que passa, però una altra de ben diferent és el que en diu i en pensa la gent. Possiblement, si a la humanitat no li importés en absolut la immigració i si fóssim capaços de conviure sense cap tipus de problema amb persones que són diferents de nosaltres, tota aquesta problemàtica que gira envers aquest col·lectiu no existiria. Per aquest motiu, vaig trobar vital saber què pensa la gent sobre el fet migratori. Aquesta part és, doncs, el recull d'opinions i conclusions d'unes enquestes realitzades en un sector de la població.

Finalment, el meu últim objectiu fou treure les meves pròpies conclusions. No volia treure una conclusió on jo intentés convèncer el lector que fos racista o no, que estés a favor o en contra de la immigració o afirmar si la immigració és bona o no. Penso que cadascú ha de tenir la seva opinió i ha de ser respectada. Aquesta opinió, però, no es pot tenir si no s'ha observat clarament el que passa amb la immigració. Les meves conclusions, doncs, són raonaments a partir d'unes dades i d'uns fets que són certs, que han estat escrits, tot i que la societat no els coneix tots. Per tant, es tracta de veure si la nostra opinió sobre la immigració té arguments realment. D'això, ens

n'adonem parlant amb els companys sobre el tema. Sovint veiem que l'opinió d'algunes persones no té arguments verificables, que es basen en el que pensen sense raonar-ho i ni tan sols pensen si el que diuen té sentit.

El títol de "Forasters" el vaig triar perquè aquest és un mot que no es coneix prou i no s'usa per referir-se a aquest fenomen, i al cap i a la fi vol dir el mateix que *immigrants*. *Foraster* és la persona que s'està o resideix temporalment en una localitat que no és la seva. El sentit que donem a *foraster* engloba tot aquell que ve de fora, sigui ric, pobre, amb feina o sense. És igual de foraster aquell anglès que fa classes en una acadèmia, com aquell magrebí que ve a treballar al camp. En canvi, quan parlem d'immigrants ens oblidem d'aquells rics i ben vestits que passen desapercebuts entre el col·lectiu d'immigrants. Per tant, utilitzant aquest mot, englobem (inconscientment) tots els tipus d'immigrants diferents. *Foraster* és un mot que no té connotació negativa o de menyspreu, en canvi la paraula *immigrant* sí que és negativa. Si fóssim un d'ells ens semblaria més agradable ser considerats forasters que no pas immigrants. Antigament, a l'època dels meus avis i besavis, aquest mot s'utilitzava per designar aquelles persones que venien de fora, que sovint eren convidats a dinar, però no tenia cap sentit despectiu. Ara bé, és curiós que a Mallorca aquesta paraula encara avui en dia designa aquelles persones que no són autòctones de l'illa i que, per tant, no tenen els mateixos costums, els mateixos models i tampoc la mateixa llengua; només els mallorquins l'usen en sentit despectiu.

Així, doncs, en utilitzar el mot *forasters*, englobem realment tots els immigrants i no tractem el fenomen de manera pejorativa; a més, desenterrem una paraula que ha quedat en l'oblit o que ha estat titllada de paraula de poble, de pagès. Per aquest motiu he triat aquest títol, per començar parlant del tema de manera positiva (tot i que he intentat fer-ho de la manera més objectiva possible).

2. Què és la immigració?

Darrerament, no fem més que veure o sentir la paraula *immigració*. Dia rere dia aquest fet ens afecta, surt reflectit en tots els mitjans de comunicació i en totes les converses i a cada moment hi pensem. Últimament, aquesta paraula s'ha introduït al nostre vocabulari, com qualsevol altra. S'ha convertit en un fet més de la nostra societat. I per què?, per què aquesta importància o —com altres l'anomenen— problemàtica? És, la immigració, un problema? Desgraciadament, una sèrie d'esdeveniments han presentat aquest fenomen social, la immigració, com un fet problemàtic i preocupant. Però sense aquests esdeveniments ara no seríem el que som. Sense la immigració, Catalunya no seria el que nosaltres coneixem als nostres dies. Hi ha estudis que demostren que la població de Catalunya podria no haver estat superior als dos milions si no hagués estat per la immigració. De fet, però, sembla que el concepte d'immigració dels nostres temps no és aquest: s'ha arribat a qualificar d'*invasió*.

Així, doncs, cal aclarir què és exactament i tot allò que comporta i provoca aquest fenomen. La definició més correcta seria un moviment migratori, moviment de gent o col·lectiu de persones, sense necessitat que siguin totes de la mateixa procedència, que arriben a un altre país amb motivacions diverses. Aquestes motivacions, normalment, solen anar lligades al fet que la relació població-recursos del país d'origen és inferior a la del país on es vol emigrar.

Des de l'antiguitat han existit aquests tipus de desplaçaments de població —una altra manera de definir el concepte *immigració*. Però si hem de concretar, les migracions s'han desenvolupat amb més força des de fa cinc-cents anys, a causa principalment de les colonitzacions (europees) que comportaren desenvolupament i expansió. Així, amb el descobriment de nous continents començaren aquests moviments o desplaçaments importants de població.

Catalunya —com ja he assenyalat anteriorment— és un territori ric pel que fa als moviments migratoris. En la nostra regió s'acostumen a determinar dos tipus de migracions importants. Una és l'*occitana* i l'altra és l'*espanyola*. L'*occitana*, o altrament anomenada *francesa*, es refereix als fluxos migratoris que hi va haver a partir del segle XVI, provinents del sud de França. L'altra, la *immigració espanyola*, és més recent, de finals del segle XIX. Primerament, fou d'origen murcià i, posteriorment, d'origen principalment andalús. Però sovint caiem en l'error de no considerar aquests desplaçaments de població com moviments migratoris. Possiblement, perquè es tracta d'una *immigració* amb trets culturals i lingüístics considerablement pròxims a la nostra cultura.

És evident que aquests no són els únics moviments migratoris que hi ha hagut. Les *immigracions* de regions de l'Àfrica, o més concretament del nord d'Àfrica, són les que més afecten la nostra societat actual. Però també són les que més preocupen la gent. Què vull dir amb això? El fet que vingui una gran onada de gent aliena a la nostra cultura d'entrada no ens és agradable i, a més, ens sembla estrany. Això és del tot normal, la persona per naturalesa reacciona d'una determinada manera davant qualsevol cosa que li resulta diferent (amb això no vull dir que ja siguem racistes). Ens preocupa perquè és gent nova i que no sabem com actua.

Avui en dia, quan parlem d'*immigració* la gent, en general, l'associa a migracions que no són del país, i normalment s'acostuma a generalitzar dient que els immigrants provenen de països subdesenvolupats; la qual cosa no deixa de ser certa, ja que la gran majoria sí que vénen d'aquests països. La generalització, però, és un dels grans errors dels humans i sempre tendim a caure-hi. Per tant, cal dir que *la immigració no es homogènia*; això vol dir que tant engloba el nord-africà que treballa al camp amb un sou baixíssim com un altre nord-africà multimilionari gràcies al petroli que aconseguix fer negoci, aquell alemany que té un xalet a Mallorca o aquell peruà que treballa dotze hores diàries i no cobra ni de bon tros el que li pertoca.

Un altre fet és el de la legalitat, tan tractat últimament. La *immigració* ha estat regulada per la Llei orgànica d'estrangeria (1985). L'objectiu principal d'aquesta llei era reduir al mínim l'arribada de treballadors estrangers, a més d'admetre'ls sempre

per a períodes curts; no es tenia en compte cap altra qüestió. Recentment, però, aquesta llei ha canviat, així com els seus objectius (vegeu l'apartat 5.4).

La integració és un dels fets que també es debat quant al tema de la immigració. Hi ha qui diu que no volen integrar-se o que ni tan sols saben què vol dir això. És un tema complicat, i encara més complicat per a l'immigrant, ja que és ell qui s'ha d'integrar en una societat que normalment li és desconeguda.

Porta efectes positius la immigració? Què provoca de negatiu? Què té a veure el racisme amb la immigració? I la xenofòbia? Què és la multiculturalitat? Aquestes són algunes de les moltes qüestions que darrerament, com més es parla del tema, es plantegen tantes persones, immigrants i no immigrants.

3. La immigració actual de Catalunya

Fins ara hem parlat del que havia passat anteriorment amb la immigració; actualment, hi ha fets que varien. En els últims vint anys han arribat a Catalunya persones de països estrangers. Com dèiem abans, la gran majoria són de països subdesenvolupats, iberoamericans i africans, que fugen dels seus països a causa de la situació sociopolítica o de les penúries econòmiques. Per a ells Europa, Espanya o Catalunya és com un aparador ple de somnis al qual volen arribar, on hi veuen diners, llibertat i treball.

3.1. QUANTS SÓN?¹

Són diverses les persones que parlen d'una allau d'immigrants, d'una invasió; en fi, d'una immensa quantitat d'immigrants. Però si ens cenyim a les dades veurem que el volum d'immigrants no és tan elevat: es tracta d'un 3%² de la població total (183.736, el desembre de 1999). Hem d'insistir que aquest nombre engloba també els immigrants provinents de països desenvolupats. És interessant concretar que si traguéssim aquests immigrants el tant per cent baixaria a un 2,16% (132.790). Ara bé, sí que és cert que ha augmentat en els darrers anys. Des del 1995 fins al 1999 la població estrangera ha augmentat un 76%. Però si comparem aquestes dades amb països com ara Bèlgica, Alemanya, Regne Unit o França, encara haurien de passar deu anys perquè la immigració del nostre país s'igualés a la seva. Aquesta taula ofereix, en sentit creixent, l'evolució de la immigració segons la procedència i el nombre de persones:

¹ Les següents taules d'informació sobre immigrants han estat extretes de *L'anuari de la immigració a Catalunya* de la Fundació Jaume Bofill.

² Cal dir que totes les dades numèriques es refereixen a la població estrangera amb permís o targeta de residència vigent; per tant, s'exclouen totes aquelles persones que es troben en situació irregular. Es parla d'una diferència d'un 15% a un 20% entre la població que hi ha i el nombre d'immigrants registrats.

	1981	1991	1992	1994	1995	1997	1998	1999
Àfrica del Nord			19.467	21.223	36.503	40.895	50.925	63.813
Unió Europea		19.752	23.163	27.629	21.420	32.256	37.748	44.258
Amèrica Central i del Sud		11.542	14.531	18.054	22.851	24.500	26.810	33.089
Àsia		4.878	6.526	7.585	10.688	12.884	16.246	21.112
Resta d'Àfrica		15.070	3.905	3.557	7.610	7.655	9.347	12.288
Resta d'Europa		2.500	1.986	2.308	1.255	1.866	2.349	2.546
Amèrica del Nord		1.511	1.818	1.825	1.898	2.066	2.344	2.545
Europa de l'Est			695	947	1.827	2.184	2.731	3.825
Oceania		56	129	150	93	181	215	218
Altres						52	57	42
TOTAL	34.385	55.309	72.220	83.278	104.145	124.539	148.772	183.736

Pel que fa al nombre d'immigrants, també cal tenir en compte altres dades.

– Població de nacionalitat estrangera amb permís de residència (31/12/1999):
183.736

– Treballadors de nacionalitat estrangera amb permís de treball (31/12/1999):
53.804

3.2. D'ON VÉVEN?

Tal com es pot observar en la taula anterior, els immigrants vénen de llocs diferents i acostumen a tenir unes característiques diverses pel que fa al perquè de la seva emigració i el tipus de treball que aconseguixen un cop han arribat.

Immigrants provinents d'Europa

Aquests immigrants provenen bàsicament de l'Europa comunitària (44.258). I dins d'aquesta els dos països més representatius són Alemanya i França, amb deu mil persones cadascun. Aquest és un dels col·lectius que passa més desapercbut pel que fa al concepte d'immigrant, i encara que se sàpiga, hom no els considera immigrants. Una de les raons és que no acostumen a tenir cap tipus d'entrebanc a l'hora de buscar feina o habitatge, tot i que el fet que siguin més semblants a nosaltres també hi té a veure. Suïssa també és força representativa en aquest sentit, amb 1.888 persones. Ara, si mirem l'Europa de l'Est, veurem que després de la caiguda del mur de Berlín es generà una onada migratòria que es troba ara en 3.825 individus: Rússia amb 736, Polònia amb 587, Romania amb 448, Iugoslàvia amb 435 i Ucraïna amb 319. Es tracta d'una població jove que treballa en oficis menys qualificats dels que estan capacitats.

Immigrants provinents d'Àfrica

Els països del Magreb i de l'Àfrica subsahariana aporten la quantitat més gran d'immigrants africans (76.101). Del nord d'Àfrica hi ha 63.813 persones, de les quals

la majoria provenen del Marroc i, a més a més, són un 33,45% de la immigració estrangera a Catalunya; concretament, són 61.462 persones. Pel que fa als subsaharians, són 12.288. Gàmbia i Senegal són els països dels quals prové un col·lectiu més gran, 7.100 i 2.001 persones, respectivament. Es tracta d'homes solters de vint a trenta-cinc anys, tot i que més recentment hi ha hagut un increment pel que fa al nombre de famílies.

Immigrants provinents d'Amèrica

És un col·lectiu bastant heterogeni en tots els sentits: motius de l'emigració, nivell de formació i estabilitat laboral.

– Els sud-americans (39.763) fugen del seu país a causa de les dictadures. Són intel·lectuals, tècnics i professionals. El sector més nombrós és el peruà (9.385), juntament amb el dominicà (6.674). Hi ha un alt percentatge d'universitaris i de refugiats polítics. Es dediquen majoritàriament al servei domèstic. Els argentins i els xilens eren els col·lectius més nombrosos, abans que els sobrepassessin els dominicans i peruans, amb 2.282 i 1.791. També són importants els cubans (2.597), colombians (2.310) i equatorians (1.821). En aquests col·lectius destaca el gran nombre de dones.

– El sector d'immigrants dels Estats Units fa un total de 2.287 persones.

Immigrants procedents d'Àsia

També es tracta d'una immigració bastant heterogènia, hi ha una gran diversitat de llocs d'origen, motius d'emigració i nivells d'integració. El col·lectiu dels filipins és de 4.693 persones i la gran majoria són dones, amb un alt percentatge d'universitàries. El col·lectiu de xinesos és de 6.508 persones, que es dediquen bàsicament a la restauració i al comerç. Més recents són els col·lectius de pakistanesos i d'indis, amb 2.815 i 1.683 persones, respectivament.

Immigrants procedents d'Oceania

Aquest col·lectiu té molt poca gent: tan sols 218 persones de les quals 159 vénen d' Austràlia.

3.3. ACTIVITATS QUE REALITZEN

Una de les principals raons per la qual els immigrants emigren del seu país és per una millora econòmica. Així, vénen aquí per treballar. Basant-nos en les dades, podem dir que el 69,67% dels residents van tenir a finals de 1998 un permís de treball i es trobaven donats d'alta en la seguretat social. El sector dels serveis és un dels principals sectors d'ocupació, amb un 36,75%. Dins aquest sector els àmbits més habituals són: el servei domèstic, el comerç en vendes ambulants, els agents comercials i el sector de l'hostaleria. La gran majoria de la gent creu que quasi tots

els immigrants treballen en el sector de l'agricultura, la qual cosa no és certa, ja que si ens basem en les dades veiem que tan sols en són un 6,84% —igual que la construcció. Ens trobem amb un 15,46% que es dediquen a la indústria, i un 14,05%, a la construcció; a més a més, el sector dels serveis els supera clarament.

Ara bé, sí que podem afirmar que una de les característiques pel que fa al treball dels immigrants és la inestabilitat, els salaris baixos, la falta de qualificació i la desregularització.

L'economia submergida també es dona bastant en immigrants; en aquest cas, les condicions de treball són pèssimes: poquíssima higiene i seguretat incontrolada. Tot i que això no només passa en les economies submergides.

3.4. MÉS DADES SOBRE IMMIGRANTS

Quant temps fa que resideixen aquí? La majoria d'immigrants actuals fa més des sis anys que resideixen a Catalunya; per tant, podem parlar d'assentament i integració. A més, per donar suport a aquesta dada existeixen un nombre rellevant de matrimonis mixtos i de naixements aquí a Catalunya. Així, doncs, podem parlar d'una segona generació d'immigrants; això vol dir que hi ha acollida a les escoles, a la sanitat, a activitats d'oci...

Tornant als matrimonis i als naixements, un 4% dels matrimonis que es formen a Catalunya són d'una persona amb nacionalitat espanyola i una altra amb nacionalitat estrangera.³ Aquest 4% és superior al tant per cent de matrimonis entre espanyols i comunitaris (1%) o el de matrimonis entre estrangers (0,5%).

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Espanyols	22.395	1.996	1.609	2.817	28.817
Espanyol-estranger	987	124	70	122	1.303
Espanyol-comunitari	343	45	10	42	440
Estrangers	123	13	2	10	148
Comunitaris	22	11	0	7	40
TOTAL	20.870	2.189	1.691	2.998	30.748

També seria interessant deixar constància de les dades pel que fa als naixements segons la nacionalitat dels pares.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Espanyols	40.896	4.309	2.830	4.987	53.022
Estrangers	2.161	624	166	289	3.230
Mixtos	2.398	320	120	269	3.107
TOTAL	45.455	5.253	3.116	5.535	59.359

³ La paraula *estranger* fa referència als qui no pertanyen a la Unió Europea; els qui hi pertanyen els anomenem *comunitaris*.

Una altra fal·làcia que cal desmentir és el fet que només vénen immigrants homes. Les dades ens demostren que no és cert, la diferència entre homes i dones en total només varia un 10% a favor dels homes.

	Dones	Homes
Magreb	22.319	39.379
UE	20.347	23.317
Amèrica del Sud	11.303	7.281
Àsia i Oceania	9.917	11.729
Amèrica del Nord i Central	7.588	3.471
Resta d'Àfrica	6.226	10.855
Resta d'Europa	3.055	2.970
Apàtrides	13	28
País desconegut	7	1
TOTAL	80.815	99.031

A continuació tenim la mateixa taula però amb tants per cent:

	Dones	Homes
Amèrica del Nord i Central	67%	31%
Resta d'Europa	49%	48%
UE	46%	52%
Magreb	35%	62%
Resta d'Àfrica	35%	61%

3.5. LA IMMIGRACIÓ MARROQUINA

Com ja he assenyalat anteriorment la immigració marroquina és el col·lectiu més nombrós. Independentment d'això, sovint es considera com a immigració tan sols aquest grup. De la mateixa manera, també se li atribueixen tots els problemes i, per tant, és el més rebutjat o més evitat, segons les estadístiques. Quan ens ve al cap la paraula *immigració* immediatament apareix la paraula *marroquí*, tot i que si som realistes no apareix exactament el mot *marroquí* sinó *moro*.

El fet que ens porta a generalitzar és el desconeixement, l'abús de prejudicis o la mala informació que rebem. Per aquests motius i molts d'altres, és convenient entrar una mica més en el món dels marroquins: veure qui són, qui i què els ha portat aquí, què fan aquí i com són realment, deixant a banda allò que corre de boca en boca —en fi, *allò que es diu...*

Quants?

Actualment, hi ha 61.462 persones marroquines repartides per tot Catalunya: a Barcelona, on resideix el flux més gran, es concentra un 35% del total; la segueix

Girona, amb un 17,5%; Tarragona, amb un 8,8%, i finalment Lleida, amb un 4,1%. La xifra és alta si la comparem amb els altres col·lectius d'immigrants. Pel que fa a les edats, predomina amb un 43% la gent entre 30 i 40 anys; l'altra franja d'edat remarcable és la població de 16 a 29 anys, amb un 37%. En aquest col·lectiu sí que es pot notar una gran diferència entre la quantitat d'homes i dones: un 79% són homes, i un 21%, dones. Si parlem ara de treball, trobem que la majoria de marroquins treballen en la construcció (35%) o en el sector dels serveis (31%). Un altre grup important és el de l'agricultura (19%) i la resta (14%) en activitats industrials. Val a dir que a Lleida i a Tarragona predominen els treballadors agrícoles, i a Barcelona i Girona, els de la construcció i els serveis. Respecte a les dones, hi ha menys dedicació en treballs extradomèstics (9%), i la majoria de dones que fan aquesta feina són solteres. La gran majoria treballen en serveis domèstics (50%) o a l'hostaleria (21%); un altre sector no tan important on també treballen és el de la indústria tèxtil (10%).

D'on?

La zona del Rif és un dels llocs d'on provenen majoritàriament els immigrants, i a la vegada, una de les zones més pobres del Marroc. Aquesta pobresa ve de la superpoblació, la manca de llocs de treball i les fortes crisis econòmiques que ha patit. A més, afegim a tot això que el Rif havia estat antic protectorat espanyol. Els immigrants que vénen ara, però, pertanyen a una segona emigració; és a dir, que abans d'arribar aquí han emigrat a altres països comunitaris, però quan aquests els anul·len els contractes de treball no tenen més remei que venir a Espanya o a Catalunya.

Des de quan?

Hi ha qui parla d'una onada recent d'immigrants marroquins a Catalunya. Són moltes les vegades que hem sentit dir: "És que n'hi ha un munt, es veuen pertot arreu!" Fa més de vint-i-cinc anys que són aquí. I ara ens adonem que hi són? El cert és que hi són des del començament de la dècada de 1970.

A principis dels anys setanta, a Catalunya i a Espanya es necessitava mà d'obra barata. Era l'època de les grans infraestructures, les autopistes, les carreteres... i feien falta molts treballadors. Els marroquins eren els qui es necessitaven: feien la feina que els espanyols no volien fer, es conformaven amb un sou mínim i acceptaven unes condicions mínimes d'estabilitat en el treball. Però independentment d'aquesta necessitat, hi hagué un altre factor que provocà l'arribada d'immigrants. El 1967 es produí una recessió econòmica en tots els països de la CEE i, per tant, molts marroquins es veieren obligats a venir a Espanya, esperant poder tornar als països on treballaven abans: França, Bèlgica o Alemanya. A partir del 1975 aquest boom de mà d'obra minvà i, llavors, sí que els immigrants feien aquelles feines que els catalans no volíem fer. Un altre fet és que França posà uns controls més estrictes a la frontera amb Espanya, rebutjaven tot el qui no presentés el contracte de treball. Tota aquesta situació féu que a Catalunya augmentés la immigració marroquina.

4. La immigració a Valls

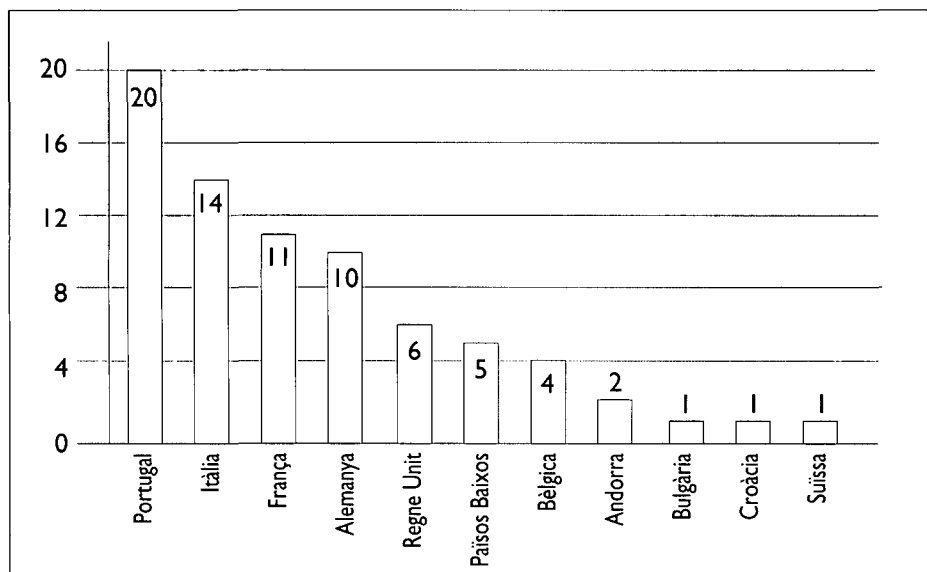
Si fins ara hem parlat de la immigració en l'àmbit de Catalunya, ara ens hauríem de centrar en un àmbit més pròxim a nosaltres, en la nostra ciutat: Valls.

4.1. QUANTS SÓN I D'ON SÓN?

Sovint se sent a dir que Valls està "plagada" d'immigrants, però quina quantitat és "plagada"?, són cent?, són mil? Quants exactament?

Els cens del 2001 ens mostra que a Valls hi ha actualment 516 immigrants censats. Un cop hem vist la quantitat d'immigració sí que podem parlar de si n'hi ha massa o no en proporció als 21.000⁴ habitants que té Valls. Aquests 516 els podem dividir segons la seva procedència, segons el continent del qual provenen. Trobem d'aquesta manera 75 immigrants provinents d'Europa, 91 que han arribat d'Amèrica i 14 d'Àsia. El col·lectiu més nombrós és el que prové d'Àfrica, amb 336 immigrants. Els gràfics que trobem a continuació fan referència al lloc de procedència dels immigrants vallencs (per continents i països) i al nombre de persones censades.

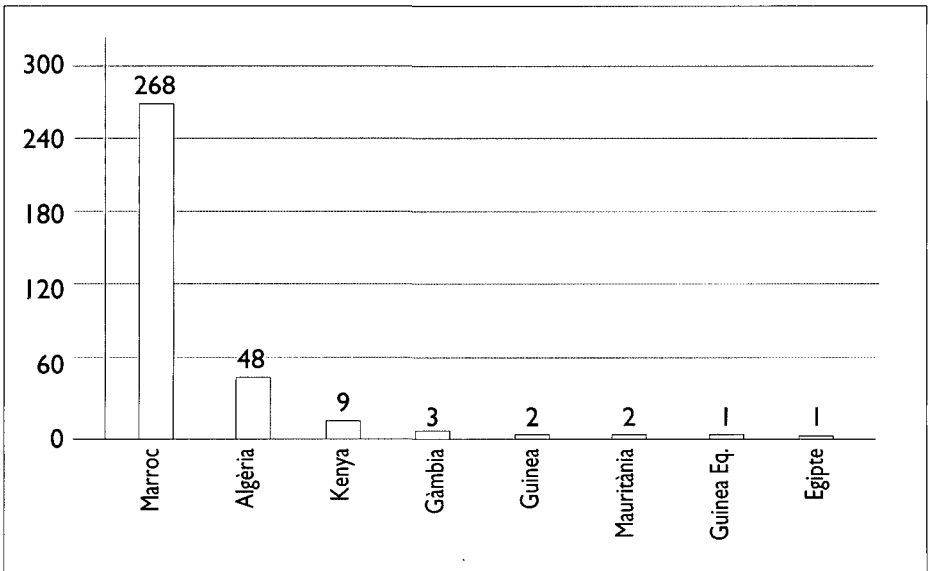
Població procedent d'Europa

⁴ Ja podem parlar de 21.000 habitants. El 29 de juny del 2001 el cens de població a la capital de l'Alt Camp ja era de 21.018 habitants (10.404 homes i 10.614 dones). En relació amb el desembre de l'any passat la ciutat ha guanyat 243 persones.

Com podem observar, el col·lectiu d'immigrants més nombrós és el procedent de Portugal, a causa de la proximitat del seu país al nostre. Veiem que els països de procedència amb més nombre d'emigrants són països amb una economia forta, desenvolupats i que no pateixen conflictes interiors, com ara guerres o problemes polítics —com és el cas de Bulgària o Croàcia, dels quals només hi ha un persona censada de cada un. Per això, els immigrants europeus sovint no són considerats immigrants, ja que es tracta de persones amb el mateix nivell de desenvolupament que el nostre, que treballen igual que nosaltres (molts com a professors, empresaris, metges...) i que tenen una cultura més semblant i més propera a la nostra. Aquest fet fa que siguin els immigrants que passen desapercebuts o que la gent no considera immigrants.

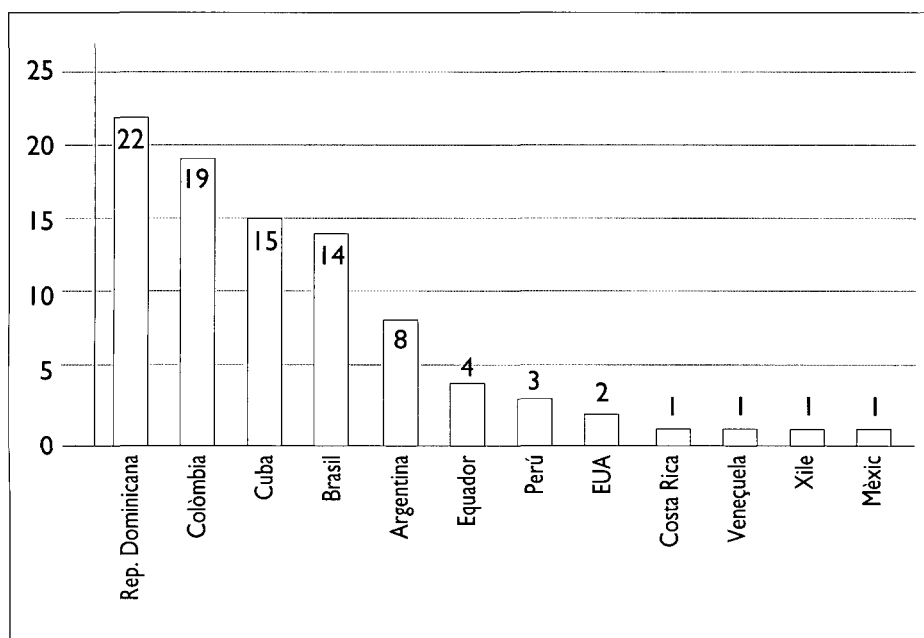
Població procedent d'Àfrica

Aquest col·lectiu és el més nombrós, amb 336 persones censades. Un dels factors que influeixen en aquest elevat nombre d'immigrants africans és també la proximitat de la geografia; tan sols ens separa l'estret. La proximitat, però, només és geogràfica. El seu "món" és ben diferent del nostre: és Europa envers Àfrica, és desenvolupament envers subdesenvolupament, és religió cristiana envers islam, és català envers àrab. Són moltes les diferències entre aquestes dues zones. El Marroc és el país per excel·lència amb més nombre d'immigrants (268). És el país més proper a Espanya

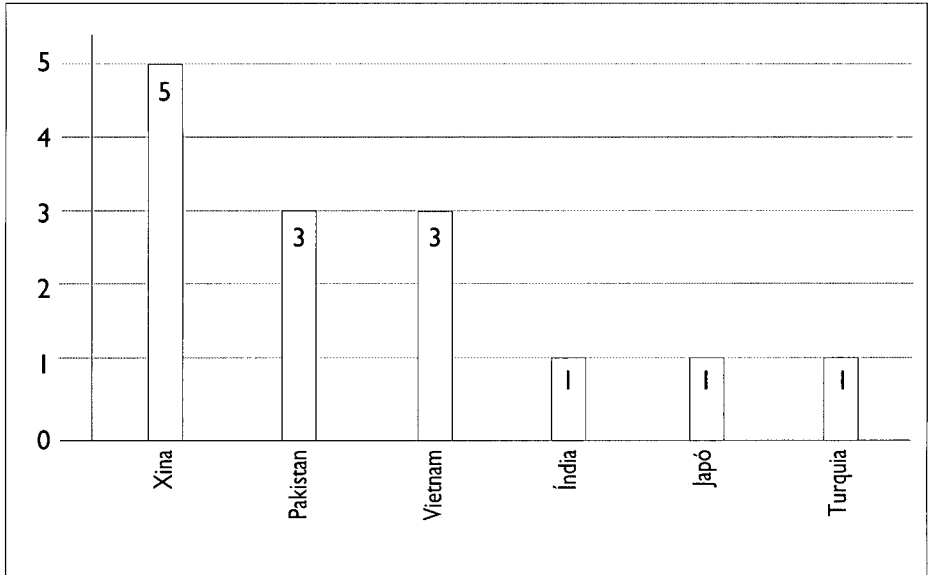
i, per tant, es tracta simplement de travessar aquells catorze quilòmetres que a simple vista poden ser un obrir i tancar d'ulls, però que sovint resulten mortals. A més, el Marroc compta amb dues ciutats que pertanyen políticament a Espanya, Ceuta i Melilla, factor que influeix a l'hora de tirar destinació on emigrar. L'altre país de procedència d'un gran nombre d'immigrants és Algèria, situat geogràficament al costat de Marroc; no compta amb la gran quantitat d'emigrants que té el Marroc però és el segon país amb més nombre en el cas de Valls (48).

Població procedent d'Amèrica

Els immigrants procedents d'Amèrica, tant del Nord com Central o del Sud, sumen un total de 91 persones censades, de manera que superen el col·lectiu europeu. Ara bé, els països que aporten un nombre més gran de persones són majoritàriament del sud, de països subdesenvolupats. La majoria d'aquests acostumen a marxar del país, perquè la seva situació econòmica no els proporciona recursos suficients; d'altra banda, la majoria d'ells no estan d'acord amb el sistema polític del seu país i tots els problemes i les crisis que provoca.

Població procedent d'Àsia

Finalment, el grup més reduït és el procedent d'Àsia amb tan sols 14 persones; de les quals el grup més nombrós és el xinès, amb 5 persones.

Si comparem el nostre percentatge d'immigrants amb el de tot Catalunya veiem que ens trobem per sota. Mentre Catalunya compta amb un 3%, Valls se situa en un 2,4%. D'altra banda, cal dir que si considerem immigrants només aquells que provenen de països subdesenvolupats, veiem que a Valls, en aquest sentit, la immigració és mínima. Tornant a les dades de Catalunya, els immigrants —com ho entén la majoria de gent— de països subdesenvolupats ocupen un 2,16%. En canvi, aquí a Valls la diferència no és tan important. Passem d'un 2,4% d'immigrants, en general, a un 2,05% d'immigrants que només vénen de països subdesenvolupats. Així, doncs, podem afirmar que aquí a Valls quasi no tenim immigració de països desenvolupats, ja que aquesta tendeix a anar a les grans ciutats, on els és més fàcil trobar feina (pel que fa a grans empreses, entitats). Per això, la "immigració subdesenvolupada" és més abundant i es fa més present als ulls dels vallencs.

A continuació, podem veure una taula on es compara el nombre d'immigrants (regularitzats) per comarques de Tarragona i es classifiquen segons la seva procedència. D'aquesta manera, podem comprovar realment si patim —com diu la meitat dels vallencs— una allau d'immigrants.

	UE	Europa	Europa Est	Àfrica	Amèrica	Àsia	TOTAL
Tarragonès	1.738	68	146	1.665	544	266	4.427
Baix Camp	1.597	128	71	1.536	407	136	3.874
Baix Penedès	526	57	68	1.268	147	34	2.100
Baix Ebre	483	238	32	357	97	75	1.882
Montsià	230	9	14	416	117	25	811
Alt Camp	133	6	3	376	56	7	561
Ribera d'Ebre	43	0	3	140	36	2	224
Conca de Barberà	28	5	6	98	17	4	158
Priorat	31	1	1	30	11	0	74
Terra Alta	9	1	0	3	14	0	27

Per una banda, hi ha dues comarques, el Baix Camp i el Tarragonès, que són les que tenen un nombre més elevat d'immigrants regularitzats. Ara bé, es tracta de dues grans capitals, com són Tarragona i Reus i, per tant, compten amb més habitants. Però, per l'altra, comarques amb menys habitants també disposen d'un índex elevat de població immigrant. És el cas del Baix Penedès, amb 38.000 habitants. Aquesta comarca té 2.100 immigrants, quantitat bastant elevada si la comparem amb els 35.000 habitants de l'Alt Camp, dels quals només 561 són immigrants. Hem de tenir sempre clar que el Baix Penedès és una comarca que treballa molt l'agricultura i que, per tant, necessita més mà d'obra barata. Les altres comarques són molt semblants al model de l'Alt Camp. Per exemple, el Baix Ebre té el doble de població d'immigrants que l'Alt Camp, però la seva població total dobla la nostra.

4.2. QUÈ FEM A VALLS PER LA IMMIGRACIÓ?

Valls, en comparació amb d'altres, és una ciutat que no s'ha adonat de la immigració fins a bastant tard. D'entrada, es pensava que la immigració que vindria a Valls seria una immigració econòmica, és a dir, que tan aviat com els immigrants tinguessin prou diners marxarien a una altra ciutat o regió. Finalment, però, va resultar que els immigrants s'hi van establir; la qual cosa comportà reagrupaments familiars. Fou llavors quan Valls s'adonà que hi havia necessitats per a aquest col·lectiu.

No fou fins al gener de 1998 quan es posà en marxa el pla que establí unes oficines a l'atenció a l'immigrant; fins aleshores l'únic que s'havia fet eren classes d'espanyol per a aquest col·lectiu. El 1997, l'Àrea d'Acció Social de l'Ajuntament de Valls posà en funcionament l'aula per a immigrants, on es duen a terme aquestes classes.

Les activitats noves per força han de crear noves oficines d'informació que mai no havíem tingut. Quan no hi havia universitats, o aquestes estaven molts allunyades dels vallencs en tots els aspectes, no calien oficines d'assessorament sobre els estudis i altres activitats docents que s'hi impartien. Quan no hi havia immigrants (i no cal entrar en les causes de per què no n'hi havia) no calien oficines d'atenció per a aquest col·lectiu tan desvalgut que clama al cel.

El Consell Comarcal de l'Alt Camp, l'Ajuntament de Valls i la Comissió Diocesana d'Emigració estan a punt de subscriure un conveni per crear a la nostra ciutat una oficina d'atenció a l'immigrant. L'immigrant és una persona que necessita informació com el pa que es menja i assessorament sobre diversos aspectes legals, si decideix de quedar-se a viure a la comarca. Necessita informació més que cap altra col·lectivitat del país. En viure-hi normalment, fins i tot podrà posar en qüestió, un altre dia, si els seus caps ho decideixen, una llei que aprovi el Parlament de Catalunya i pot amenaçar de desobeir-la.⁵

Les classes no es van tornar a realitzar fins al 2001 a l'Escola d'Adults, amb un grup de tarda que feia nivell inicial de català. El setembre del 2002 s'han obert quatre línies diferents per fer aquestes classes. Des de l'Escola d'Adults està en projecte de realitzar dues línies de català i dues de castellà.

L'Oficina d'Atenció a l'Immigrant s'ubicà a la FPMIJ⁶ —altrament anomenada Casa Caritat. En un principi, s'oferia assessorament en qüestions socials i jurídiques.

Actualment, la Casa Caritat continua amb aquesta tasca, però en augmentar el nombre d'immigrants també ha augmentat el ventall de possibilitats que ofereix aquesta fundació. La FPMIJ porta a terme el que són les oficines d'Àrea d'Acció Social. Dins d'aquestes trobem el que és pròpiament l'Oficina d'Atenció a l'Immigrant, que funciona amb la col·laboració del Consell Comarcal i la FPMIJ. Tracta principalment consultes relacionades amb l'assessorament jurídic i administratiu. També facilita informació sobre documentació, allotjament i treball.

D'altra banda, des de la FPMIJ es porten a terme serveis socials. L'any 1999 la fundació, a partir del projecte europeu Integra, que ajuda diversos col·lectius, es va decidir a treballar, a Valls, amb el col·lectiu dels immigrants. Aquest projecte tingué un any de durada. Es van dur a terme cent entrevistes individuals a immigrants per saber la seva situació pel que fa la llengua, necessitats laborals o altres necessitats. Una de les més importants, a la qual es va posar solució d'entrada, va ser el permís de conduir. El permís no s'homologava sinó que a l'acabament del curs Trànsit feia un examen mitjançant diapositives. Des de l'any 1999, s'ha seguit fent aquest curs, ja que des de la FPMIJ es veia que era molt útil; permetia, en moltes ocasions, que aquestes persones poguessin trobar feina. Cal dir que aquest curs també el poden fer els ciutadans autòctons de Valls, sempre que el seu nivell de llengua sigui baix.

⁵ "Atenció a l'immigrant", dins de "Notícies al vol" de la revista *Cultura*, núm. 580 (febrer de 1998), Valls, pàg. 37.

⁶ Fundació Pública Municipal per a la Infància i la Joventut, fundada el 1991.

Un altre programa formatiu per al col·lectiu d'immigrants van ser cursos de formació ocupacional i escoles taller amb els recursos ja existents. És a dir, oferir als immigrants cursos i escoles amb què la FPMIJ ja comptava per a altres joves autòctons. Els cursos de formació ocupacionals foren els següents:

- Soldadura (1998), al qual assistiren 5⁷ nois immigrants.
- Cambrers i manteniment de maquinària d'hostaleria (1999); hi assistiren 6 nois i 1 noia immigrants.
- Dependents de carn i peix (2000); 1 noi i 7 noies.
- Cambrers (2001); 3 noies.

A les escoles taller els cursos oferts foren els següents:

- “Objectiu 98”; hi assistí 1 noi marroquí.
- “Centre històric”; hi assistiren 9 nois marroquins.

Un altre tipus de cursos també amb els recursos ja existents foren dos tallers d'ocupació per a majors de 25 anys. En el primer taller realitzat el 2000, “Treballem per Valls I”, hi participà 1 noi marroquí. En el segon taller, dut a terme el 2001, hi participaren 5 immigrants: 2 noies sud-americanes i 3 marroquins.

Existeixen també, paral·lelament amb la utilització dels recursos ja existents, uns itineraris personalitzats d'inserció, no només per a immigrants sinó que aquests itineraris són els mateixos que pot tenir una persona autòctona d'aquí.

Paral·lelament a tot el que es realitza, tenim Pla comarcal de la integració dels immigrants de l'Alt Camp. És un pla subvencionat pel Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, el Consell Comarcal de l'Alt Camp i l'Ajuntament de Valls. Aquest pla compta amb dues fases, la primera de les quals és una diagnosi que ha durat un any. Aquesta diagnosi ha consistit en un estudi de necessitats de diversos àmbits. Es tractava de detectar les necessitats tant d'immigrants com de professionals que treballen amb immigrants. Es van fer cent set entrevistes a immigrants i, paral·lelament, diverses entrevistes a professionals de serveis socials, sanitat, ensenyament, formació d'adults, habitatge, ocupació i sensibilització. A partir d'aquí es va realitzar la segona fase del pla: presentar un programa d'accions i unes vies de resolució.

Com a recurs únic per als immigrants s'ha realitzat el que s'anomena *mediació intercultural* i que actua en diversos camps a través d'una persona que fa de mediadora i que alhora és dinamitzadora d'un grup de dones. Aquesta mediadora porta a terme la mediació intercultural en la sanitat. En aquest camp es tracta el següent:

- Acompanyament de les dones magrebines al CAP i al Pius Hospital de Valls.
- Seguiment de les dones que estan ingressades.
- Traducció de documents: preparació per al part, dietes específiques, etc.
- Suport comunicatiu en les visites mèdiques o d'urgències.

⁷ Les dades de nombre de persones sempre fan referència al col·lectiu immigrant, no s'hi inclouen les altres persones que van realitzar els cursos.

El segon camp que podem trobar és el que fa referència a l'ensenyament, en el qual es realitza:

- Treball amb el psicopedagog dels dos instituts de Valls.
- Mediació a l'inici de curs en qüestió de matriculació, normes del centre, beques...

Des de l'Àrea d'Acció Social s'intenta una mediació amb l'equip de treballadors socials (absentisme escolar, habitatge, necessitats bàsiques, ajudes...).

També podem trobar orientació, formació i inserció laboral; des de la Casa Caritat hi ha un servei que orienta i ajuda a buscar treball als usuaris que hi acudeixen. Així mateix, s'ofereix formació ocupacional quan aquesta és necessària per poder dur a terme un ofici. Concretament, es realitza un treball important, en l'àmbit del col·lectiu estranger, per atendre les seves necessitats laborals, que entenem que van sempre lligades a la seva estada legal en el país.

Altrament, des de Serveis Socials Municipals es facilita i s'acompanya les persones i famílies en el seu procés d'adaptació a les noves condicions de vida en la superació de dificultats individuals, familiars i socials. Per això, es promou la utilització dels recursos i comunitats, col·laborant amb la resta de serveis i gestionant ajudes socials i econòmiques segons les situacions.

Finalment, trobem traduccions a l'àrab de material sanitari, perquè les normes sanitàries i els canals de funcionament siguin compresos per tot el conjunt de la població. És una forma, també, d'apropar-se a un col·lectiu que per problemes lingüístics es queda al marge de molts serveis.

Aquesta persona —com hem dit— és dinamitzadora d'un grup de dones amb el nom de "Per fundar el Magreb". En aquest grup podem trobar dones tant magrebines com algerianes d'edats compreses entre els 18 i els 40 anys, que realitzen cursos i activitats relacionades amb la llengua, la informàtica, les manualitats i xerrades.

L'Oficina d'Atenció a l'Immigrant també dedica una part del seu temps a lluitar contra el racisme. Tal com va recollir *El Punt*, el dimarts 20 de març de 2001, commemoraren el dia internacional contra el racisme amb una xerrada informativa. Després de la xerrada s'oferí una degustació de productes típics del Marroc. L'any 2002 es va presentar al públic una fundació magrebina fundada per homes magrebins i algerians anomenada Essalem, que vol dir "pau". Després de la xerrada es va fer una degustació de productes típics del Marroc, sobretot de rebosteria, i una exposició d'artesanía i vestuari típics.

4.3. DOS PROBLEMES QUE ES DEBATEN A VALLS: ESCOLARITZACIÓ I HABITATGE

Darrerament aquests dos temes han estat molt debatuts entre la població val·lenca; es tracta de la concentració d'alumnes immigrants en escoles determinades, i també, de l'excessiva població immigrant que viu al centre històric de la ciutat.

El col·legi Verge de la Candela de Valls centralitza la majoria de matriculacions d'infants immigrants, des de fa temps. Últimament, atenent a molts dels comentaris

i queixes que es feien per aquest tema, l'Ajuntament ha mostrat la seva preocupació. Bonaventura Camps, titular de l'Àrea d'Acció Social de la ciutat, posà de manifest, el març de 2001, la necessitat de distribuir els fills d'immigrants entre tots els centres. D'aquesta manera se'n facilitava la integració. Sis mesos més tard es donà el primer pas: l'inspector d'Ensenyament anuncià la presa de mesures per evitar la concentració d'immigrants en un sol centre educatiu. Aquesta mesura semblà correcta i encertada als centres educatius vallencs (públics i privats). La seva opinió fou d'interès i voluntat de portar-ho a terme. Aquestes foren algunes de les seves paraules:

“Crec que la mesura és positiva, però mentre no es posi en marxa no sabrem si serà o no efectiva. El problema més important per a la integració és el desconeixement de la llengua.”⁸

“El plantejament de la mesura és bo, la distribució és una eina correcta per a la integració dels alumnes d'incorporació tardana.”⁹

“És molt positiu que es pugui parlar del tema, que hi hagi una consciència. L'important de la comissió és que té com a funció valorar els alumnes, i no simplement distribuir-los.”¹⁰

“Em sembla encertat. No hi ha cap inconvenient mentre aquest col·lectiu vulgui venir al centre. Però aquest ha de tenir les mateixes condicions que tenen els centres públics per ajudar a aquest col·lectiu. Si no es tenen recursos ja no hi pot haver integració.”¹¹

“El pla només soluciona una part de la problemàtica. S'ha d'incidir en altres aspectes, com ara els familiars i els socials, perquè es puguin integrar plenament.”¹²

Tanmateix, això només es diu, però per fer-ho possible calen una sèrie de mitjans que encara no es tenen, com ara professorat qualificat per a l'educació compensatòria, mediadors socials, classes de reforç per a l'aprenentatge de la llengua... L'inspector advertí als representants dels centres vallencs que una cosa és la distribució i una altra els recursos que es necessiten. Això comporta que cada centre, independentment dels altres, ha de sol·licitar els mitjans. Aquest fet fa que alguns representants estiguin en desacord amb aquesta iniciativa i apostin per una concentració d'alumnes en un mateix centre, a causa de l'abaratiment dels costos que pot comportar. A banda d'aquests petits inconvenients en trobem d'altres.

⁸ Pere Gomés, director del CEIP Mare de Déu de la Candela.

⁹ Carme Mansilla, directora de l'IES Narcís Oller.

¹⁰ Daniel Farré, director del CEIP Eugeni d'Ors.

¹¹ Manuel Casal, director del Col·legi Claret.

¹² Francesc Moreno, alcalde de Valls.

Es tracta del rebuig i dels prejudicis, tant de les famílies com dels mateixos alumnes, que poden patir en ser matriculats en centres educatius on no hi ha hagut tanta presència d'immigrants. Fet que no es pot solucionar per part de les institucions, centres o escoles, sinó que es tracta de l'esforç, aquesta vegada per part dels que no som immigrants.

L'altre tema que ens afecta des de fa temps és la qüestió de la residència dels immigrants. L'inconvenient és que no s'ha tractat tant com el de l'escolarització. El que passa ara, quan ens n'adonem, és que és massa tard. Actualment, el nucli antic de la ciutat està majoritàriament ocupat per immigrants. El perquè d'aquesta concentració es basa en el baix preu dels habitatges, però a la vegada les males condicions amb què es troben aquests. Un cop se n'hi instal·len uns quants, vénen coneguts d'aquests i van omplint d'aquesta manera la zona. La primera reacció dels vallencs que habiten en aquella zona és d'espant. Se senten incòmodes, ja que la majoria de veïns són immigrants i actuen en funció dels seus prejudicis. La decisió és buscar un altre habitatge i, per tant, deixar més cases al nucli antic per a nous immigrants. Ara, ja tard, ens adonem d'aquest fet i què volem fer? Ara es comencen a prendre iniciatives de millorar i rehabilitar aquestes cases i baixar-ne els preus. Malgrat aquests intents, la població vallenga no vol tornar al nucli antic: "No és el que era abans", se sent en boca de molta gent. Hem fet tard. Podem, doncs, dir que hem creat un gueto?

5. La política i la immigració

5.1. COM EMIGRAR?

Un cop decidit el fet d'emigrar, bé el pas més difícil: com emigrar? Si són persones que disposen de passaport, ja tenen punts a favor. Podran passar sense problemes la frontera i obtindran el permís d'estada al país per tres mesos, com a turistes. Si no tenen passaport, però, hi ha dues opcions: fer-se'l i pagar una quantitat elevada de diners (cosa que és improbable, ja que si marxen del país és perquè no tenen diners; per tant, no es podran permetre el luxe de gastar-se el poc que tenen amb un passaport), o bé emigrar de forma clandestina des del Marroc (cosa que també costa diners). Aquí és quan entren en joc les famoses pasteres, que resulten l'única manera que tenen de fugir; a banda de fer-ho com a autèntics polissons,¹³ en diversos mitjans de transport i a través de xarxes mafioses de tràfic d'immigrants.

Les pasteres són embarcacions de no més de cinc metres de longitud, en les quals els immigrants viatgen apilats i en una de sola poden arribar a ser més de trenta persones. Aquest, però, no és l'únic problema. L'estret de Gibraltar és una trampa mortal. Aquella zona es caracteritza per la diferència de temperatura i densitat

¹³ El qui s'embarca clandestinament en un avió, vaixell, autobús o un altre mitjà de transport.

de les dues aigües que comunica: el mar Mediterrani i l'oceà Atlàntic; allí es creen corrents en dotze direccions diferents. Així, doncs, no és estrany que aquests catorze quilòmetres que separen els dos països siguin autèntiques travessies que poden dur a la mort fàcilment.

Un cop passat el pitjor, el perill de mort en el viatge, toca enfrontar-se a una altra realitat ben difícil: ara es tracta de regularitzar la seva situació. Els impediments són durs. A causa de la restrictiva legislació espanyola en matèria d'estrangeria és quasi impossible aconseguir un treball. L'única via que queda per accedir a Catalunya és la via legal, tot i que veurem que es fa impossible. Per tal de poder entrar per via legal calen uns processos especials de regularització o bé uns contingents —altrament anomenats *cupos*. Aquests, però, tenen poques places, i si n'hi ha es destinen a legalitzar la situació d'alguns dels immigrants que ja resideixen al país des de fa mesos o a d'altres, que al moment oportú van emigrar de forma il·legal. Així, ens trobem davant una altra raó per no poder emigrar de forma legal.

Desafortunadament, a les persones que no poden regularitzar la seva situació, els toca viure amb un constant sentiment de por, que els fa sentir com si els estiguessin vigilant les vint-i-quatre hores, ja que si els agafen els obren un expedient d'expulsió. A més a més, els toca viure en unes condicions pèssimes: sense contracte, sense paperts i sovint explotats.

Ara bé, aquests són els més afortunats, ja que la majoria dels immigrants clandestins són localitzats per la Guàrdia Civil i són retornats al lloc de partida, havent perdut els diners i, el més important, l'esperança.

5.2. EL CONTROL DE LES FRONTERES

A mesura que es va consolidant la Unió Europea, les mesures policiaques i legals són cada cop més estrictes. Per una banda, a les fronteres del sud hi ha patrulles, helicòpters i control de la Guàrdia Civil a les platges. Per l'altra, als aeroports, sobretot el de Barajas, darrerament s'està implantant el control al peu d'avió. Tot i aquestes mesures, la immigració clandestina no es pot evitar.

5.3. XARXES MAFIOSES D'IMMIGRANTS

Cada cop existeixen més xarxes d'aquest tipus, són més organitzades, més riques, més fortes, i a la vegada, més difícils d'agafar. Es troben tant en els països d'origen de la immigració com en els receptors. Aquestes xarxes funcionen a través de traficants que cobren xifres molt elevades de diners per traficar amb immigrants, o sigui per realitzar un viatge clandestí en pasteres, vaixells, furgonetes, camions... Això no ho és tot. Les xarxes d'immigrants també proporcionen ofertes de treball falses, documents falsos per tal de legalitzar-se i moltes altres promeses que mai es fan realitat.

On són? És difícil dir-ho, exactament. El fet de situar-se sempre en un mateix lloc fa que siguin més fàcils de trobar; per tant, es mouen constantment. Ara bé, és prou famosa la *moguda* que hi ha a l'estació de França, a Barcelona. Allà podem trobar diversos tipus de traficants que esperen amb impaciència l'arribada d'immigrants per poder-los enganyar. Van disfressats, sovint de taxistes. Al trobar-se amb l'immigrant l'inflen d'esperances i promeses que mai s'arribaran a complir i, d'aquesta manera, ja en cau un més a la llista. Un altre punt de trobada és la plaça de Catalunya de Barcelona. Allí a simple vista podem trobar una gran diversitat cultural i racial; ara bé, entre ells s'amaguen traficants de les xarxes mafioses d'immigrants, amb el mateixos propòsits: traficar amb ells i treure'n el millor benefici per farcir-se de diners.

5.4. LA LLEI D'ESTRANGERIA

La immigració, però, no actua per si sola, hi ha un ens que la regula i aquest ens és la Llei d'estrangeria. Tothom n'ha sentit a parlar, i hi posa cullerada, però, què és realment? Vegem-ho.

A l'Estat espanyol, la immigració havia estat controlada i regulada per la Llei orgànica d'estrangeria (1985), que tenia un clar enfocament policíac. Aquesta, però, era antiquada i necessitava una renovació; entre altres raons, perquè havia estat creada un any abans que Espanya ingressés a la Unió Europea —anomenada llavors Comunitat Econòmica Europea. Llavors, la immigració era un fenomen important que calia tractar. L'objectiu principal d'aquesta llei era aleshores: reduir al mínim l'arribada de treballadors estrangers i tenir-los sempre en el país en períodes curts. Qualsevol altre aspecte es trobava fora de l'interès de la llei. Aquesta llei tenia molts punts febles. El règim d'estada era de tres mesos i això incloïa lliure circulació pel territori, però mai amb intenció d'establir-s'hi. El permís de residència o treball només podia durar un any. Això suposava per a l'immigrant que quan havia acabat el contracte de treball o perdia la feina que havia de tornar al seu país; en cas contrari, seria expulsat. El fet d'una immigració estable era impensable, i encara menys el reagrupament familiar o el dret a serveis socials. Davant aquesta necessitat urgent de reforma, el 1999 es va promoure una reforma des del Congrés dels Diputats. Això donà lloc, finalment, a l'aprovació de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, de drets i llibertats dels estrangers i de la seva integració social (LODILE). Aquesta entrà en vigor el febrer de 2000 i suposà un trencament radical i un claríssim avenç respecte a la situació anterior. Aquesta nova llei es basava en dos fonaments bàsics. Per una part, la nova llei tractà d'afrontar el fet migratori com una necessitat, però una necessitat que s'atansava a una voluntat de quedar-se i d'instal·lar-se amb les famílies. I per l'altra, el fet de tenir sempre en compte la presència d'un nombre elevat d'immigrants en situació irregular. Aquesta nova llei té molt clar que cada dia el col·lectiu d'immigrants és més nombrós i que cal una integració; per tant, aquesta normativa s'elaborà segons la perspectiva de la seva integració. També es tingué en

compte la situació tant dels regulars com dels irregulars o *sense papers*. Als regulars els regula la reagrupació familiar i els facilita amb certes condicions un permís de residència permanent. Pel que fa als irregulars, poden realitzar la seva regularització després de dos anys d'estada i amb una oferta de treball, i fins i tot, no apareix el fet d'una expulsió per la seva situació irregular, sinó una multa.

Ara bé, aquesta llei s'aprovà contra la voluntat del Govern estatal. Aquest convocà una reforma quan tan sols feia dos mesos que havia entrat en vigor. S'aprovà la reforma per majoria absoluta i en sortí així la nova Llei orgànica 8/2000, de 22 de setembre.¹⁴ Un dels principals objectius fou combatre l'estada irregular i per fer-ho s'adoptaren diverses mesures. És aquí i llavors quan començà la problemàtica, i a les notícies no apareixia res més que el fet d'aquest canvi de Llei d'estrangeria. De fet, però, la gent no s'assabentà ni s'ha assabentat de tot el que passa; la desconeixença n'és el motiu.

Sóc immigrant! Quins són els meus drets i els meus deures segons la nova llei?

Una de les claus de la nova llei és la clara reducció dels drets fonamentals de l'immigrant i, amb aquesta, un clar enduriment de les causes que donen lloc a l'expulsió —un dels temes més tractats. Ara bé, hi molts més aspectes que han canviat i que, comparats amb la llei de tan sols uns quants mesos abans, porten desavantatges per a aquest col·lectiu.

Expulsió

Trobar-se sense permís de residència o de treball, o sigui, ser un col·loquialment anomenat *sense papers*, és motiu més que suficient per provocar una expulsió. Malgrat aquesta clara idea d'expulsió, la reforma no dóna solució a la situació en què queden els immigrants amb una ordre d'expulsió pendent d'executar. Aquests no poden regularitzar la seva situació ni tampoc aconseguir un contracte de treball. Un altre aspecte criticable sobre el fet de l'expulsió és el reduït temps que té l'immigrant per defensar-se davant l'Administració en cas d'expulsió, té com a màxim cinc dies; en cas que no es pugui defensar es du a terme un expulsió immediata. La llei, però, no deixa d'afirmar que l'immigrant pot gaudir de l'assistència d'un advocat, però amb cinc dies l'assumpte no arriba a un jutge. A més a més, la justícia gratuïta no es pot tenir quan l'immigrant ja ha estat retornat al seu país.

Tràfic d'immigrants

La reforma impulsa un combat contra la irregularitat de l'immigrant. Com? Amb la persecució dels *sense papers* i de les xarxes de comerç de persones. L'expulsió és atorgada als immigrants i les sancions o multes als traficants que també poden ser

¹⁴ Consulteu a l'apèndix: la nova Llei d'estrangeria 8/2000.

espanyols. Per tal que una persona sigui considerada traficant ha de: “[...] induir, promoure afavorir o facilitar (formant part d’una organització amb ànim de lucre) la immigració clandestina de persones en trànsit o amb destinació al territori espanyol.” En aquest article, però, hi ha incongruències. Una persona pot ser condemnada si ofereix allotjament a un immigrant sense contraprestació en una casa particular o si cobra el desplaçament en un vehicle a aquells immigrants que acaben de desembarcar. Així, doncs, ajudar-los ens engloba en una organització de tràfic d’immigrants.

Ordenació dels fluxos migratoris

El Govern, amb aquesta nova llei, intenta posar en pràctica una política de control dels fluxos migratoris, on no tan sols se’n determina el nombre sinó també les nacionalitats. Aquest sistema funciona de la manera següent: es pretén que cada any entri “nova immigració”, però sempre mitjançant convenis bilaterals (entre dos països). En el nostre cas, el Govern espanyol, amb aquests convenis, pot determinar els tipus d’immigrants que vol rebre.

Immigrants irregulars

Aquests immigrants amb la reforma no disposen de drets de reunió, ni de manifestació, ni d’associació, ni de sindicació, ni de vaga. D’aquesta manera s’està negant un pas previ a la integració —de la qual tant ens queixem— de qualsevol persona, com és el de manifestar públicament quines són les seves necessitats; a més, si es té en compte que aquest és l’únic mitjà que té per participar en la vida pública i política.

La llei abans de la reforma permetia que l’immigrant empadronat amb dos anys d’estada continuada i contracte de treball tingués permís de residència temporal; per tant, passava a ser denominat immigrant amb papers. La reforma, però, en varia una mica els conceptes: augmenta l’estada continuada a cinc anys i es deixa en mans de l’Administració la decisió de concedir o no el permís de residència temporal. Ara bé, per contra, aquest permís pot ser concedit si hi ha una situació d’arrelament, si es té feina o família. De manera que allarguen l’estada continuada amb tres anys més, però, en canvi, el fet de tenir un arrelament també et permet tenir el dret a aquest permís de residència temporal.

Aquesta nova llei no afavoreix la integració dels immigrants que han d’entrar il·legalment a Espanya i que mai han gaudit de cap permís, en canvi afavoreix molt més la reintegració dels regulars.

Immigrants regulars

L’antiga llei permetia el nivell legal de permís de residència permanent, o sigui, viure indefinidament en el territori de destí sense necessitat d’un permís de treball. Aquest permís es donava a aquells immigrants que haguessin tingut una residència

temporal durant cinc anys. De fet, la nova llei ha variat una mica aquestes característiques. Per aconseguir el permís de residència permanent cal tenir una feina o una oferta de treball, a més d'haver residit al territori de forma regular i ininterrompudament durant cinc anys; la qual cosa és força complicada, ja que l'immigrant s'ha de moure constantment i és inevitable que caigui en algun moment en la irregularitat.

Reagrupació familiar

El dret al reagrupament familiar és molt important en el dret d'estrangeria, i més en la integració de l'immigrant, per dos motius:

- Implica una entrada d'un nombre molt important d'immigrants cada any.
- La integració d'un immigrant, normalment, no es pot aconseguir del tot si no es té la família al costat.

Segons la llei de l'abril del 2000 el dret al reagrupament familiar tant era de l'estranger que residia a Espanya com dels seus familiars. El reagrupament agrupava un ampli catàleg de familiars, sempre que l'Administració ho considerés necessari. Per tenir accés a aquest dret no era necessària la residència d'un any a Espanya. Si es comptava amb mitjans suficients o es tenia un habitatge homologat ja n'hi havia prou. Amb la nova llei aquests tres últims requisits es fan indispensables, així com també es redueix la llista de familiars que poden ser reagrupats.

Què aporta de positiu aquesta nova llei?

Són moltes les problemàtiques que hi ha hagut entorn d'aquesta reforma amb tan poc temps de diferència. Però tot i les múltiples queixes i desacords que hi ha hagut, podem trobar certs punts que es podrien qualificar de positius. Són, per exemple, l'acceptació d'una immigració estable i la necessitat de preveure vies d'entrada regular (contingents i treballadors temporers); la regulació de les condicions dels centres d'internament o el reconeixement de drets com ara la justícia gratuïta durant el procés administratiu o la sanitat, etc.

6. L'acceptació del fet migratori

6.1. LA DIVERSITAT CULTURAL: EL MULTICULTURALISME

La diversitat cultural és la barreja de cultures, de races, de persones que ens pot fer desconfiar i tenir por de les persones diferents a nosaltres. Darrerament, si aquesta diversitat cultural es concentra en un mateix espai, dóna lloc al que s'ha anomenat multiculturalisme.

Primer de tot, cal dir que el multiculturalisme no és res més que el fet que en un espai determinat han de conviure o conviuen persones de diferents cultures i, òbviament, també de diverses races; per tant, hi ha d'haver persones que s'han de sentir identificades amb diverses cultures. Aquest fenomen succeeix en moltes

zones del planeta, normalment en ciutats grans, com ara Londres o París, tot i que tampoc cal anar tan lluny. La tenim ben a prop, en totes les ciutats (com més grans, més habitants i, per tant, més diversitat) on hi ha una cultura predominant i d'altres que hi conviuen i sovint se senten marginades per aquesta.

Temps enrere, però, això ja va succeir. Retrocedim el nostre pensament a l'edat mitjana. A Espanya conviuen tres cultures ben diferents: la cristiana, la jueva i l'àrab. Llavors, aquesta convivència es va potenciar, fins i tot es crearen escoles de traductors. Segles més tard, el fet tornava a donar-se amb el descobriment d'Amèrica, el Nou Món. Els mateixos missioners consideraven els indis éssers humans i intentaven comprendre'n la cultura, però també introduir-los en la seva.

Multiculturalisme, doncs, no ha de ser el fet que una cultura determinada sigui el nucli al qual les altres busquin assemblar-se, sinó que ha de comptar amb diversos nuclis de cultures i que estiguin relacionades entre si. Dit això, cal concretar que hi ha diferents models de multiculturalisme.

– *Multinacionalisme*: estat on conviuen diverses nacionalitats; entre totes n'hi ha de minoritàries que exigeixen que els reconguin els drets d'autonomia o, fins i tot, a arribar a ser un estat independent.

– *Poliètnicitat*: convivència de diferents grups ètnics en un mateix espai. Acostuma a donar-se com a resultat d'una immigració. Aquests grups volen integrar-se, però per fer-ho demanen que es modifiquin certes lleis per tal de ser més aptes per a les diferències culturals que existeixen.

– *Conjunt de grups marginals*: conjunt de grups socials que se senten marginats per raons diverses. Alguns exemples són: dones, discapacitats, persones grans, homosexuals... Hi ha, però, qui discuteix aquest grups com un model de multiculturalisme, ja que no presenten cap cultura diferent, simplement presenten algun tret diferencial pel qual pensen que han d'exigir respecte.

6.2. QUÈ FER DAVANT LA DIVERSITAT CULTURAL?

Davant la diversitat cultural es poden adoptar diverses actituds, però n'hi ha tres que són les més conegudes.

L'etnocentrisme

L'etnocentrisme analitza les altres cultures a partir de la pròpia. O sigui que la cultura pròpia passa a ser una mesura per valorar i classificar a les altres cultures. Aquell que és etnocentrista té manca de comprensió, primordialment. No pot arribar a entendre aquells que no són iguals que ell, que no segueixen la mateixa cultura. Això acaba provocant una mena de cohesió excessiva amb el grup propi, amb els de la mateixa cultura, que al cap i a la fi porta a un sentiment de superioritat respecte a les altres cultures. Aquest sentiment pot arribar a una actitud paternalista, protectora, impositiva i incomprensiva cap a les altres cultures. Hi entren en joc

altres actituds, entre les quals trobem: el racisme, la xenofòbia¹⁵, el xovinisme¹⁶ o l'aporofòbia¹⁷.

El relativisme cultural

Aquesta actitud adopta una posició més positiva pel que fa la relació entre les cultures. Per una part proposa mostrar-se tolerant amb les expressions culturals diferents, però per l'altra no promou cap diàleg entre cultures, sinó ben al contrari, pensa que cada una ha de quedar tancada en els seus propis valors. Tot i la intenció de mostrar-se tolerant, no és suficient per eliminar alguns dels riscos dels quals parlàvem abans.

- No pot eludir el racisme, ja que pensa que la millor manera de preservar les cultures i tolerar-les és no barrejar-les. O sigui que cadascú visqui al seu país, i seguint la cultura pròpia. Es pot arribar, fins i tot, a prohibir l'entrada d'immigrants.

- No pot arribar a solucionar la separació entre cultures: quan dues cultures viuen en contacte però no tenen absolut interès d'establir contactes.

- Es pot arribar a donar una actitud romàntica. Aquesta actitud consisteix a exagerar l'etnocentrisme, a exagerar els aspectes positius que aporten les altres cultures, que a vegades pot produir la pèrdua d'un sentit crític. Es pot arribar a pensar que tot allò que aporta una nova cultura és positiu i pot acabar mostrant una indiferència davant les violacions dels drets humans.

- Aquest relativisme tampoc pot lluitar contra la paràlisi cultural, que consisteix en una visió estàtica de les cultures. O sigui quan es passa a un extremisme pel fet de defensar les tradicions. Sabem que per conservar les tradicions cal la conservació de la memòria històrica, però els contactes amb altres històries són enriquidors.

L'interculturalisme

Finalment ens apareix l'interculturalisme, potser una de les actituds més positives. Aquesta promou la trobada entre les diferents cultures sempre unes iguals a les altres sense que n'hi pugui haver cap de superior a les altres. Com també impulsa la convivència o si més no aprendre a conviure en un món pluralista i defensar la humanitat en conjunt. L'interculturalisme afirma que la diferència és un principi de complementarietat. El diàleg entre cultures és un dels aspectes més tractats per aquesta actitud; és, doncs, un mitjà per comprendre els valors, les actituds, els costums, que ajuda a enriquir les cultures. També presenta uns objectius:

- Comprendre la naturalesa pluralista de la nostra societat.

- Promocionar el diàleg entre cultures. Es comença, doncs, simplement demostrant que els individus i institucions de cultures diferents són capaços de parlar entre ells.

¹⁵ Odi, aversió o menyspreu cap a l'estranger.

¹⁶ Patriotisme fanàtic.

¹⁷ Odi, aversió o menyspreu cap als pobres.

– Comprendre la complexitat de la relació entre les diverses cultures, tant en el terreny personal com en el comunitari.

– Col·laborar en la recerca de respostes als problemes plantejats en els àmbits socials, polítics o ecològics mundials.

L'últim pas al que hauríem d'arribar per tal de promoure una actitud interculturalista és la integració. Es tracta, doncs, contràriament a les altres, de mantenir la identitat de cada cultura i valorar positivament les relacions entre cultures, ja que tan important és la de l'immigrant com la de la societat que l'acull. Cal, però, no confondre aquests dos significats: no és el mateix integrar-se en un espai social que integrar-se els uns amb els altres, i cal dir que l'interculturalisme lluita per la segona opció.

6.3. LA INTEGRACIÓ

Integrar-se o no integrar-se, aquesta és la qüestió! Pensem que els immigrants s'integren, o no? Darrerament, ha estat i és un tema molt tractat. Però la integració no és mesurable ni en tants per cent, ni en gràfiques, ni en taules. La integració es nota en la convivència de cada dia.

Una bona manera de veure si els immigrants s'integren a la nostra societat és veure què fan per apropar-se a la nostra cultura i costums. A primera vista és fàcil dir que no. Veiem la manera com van vestits, el fet que segueixen practicant la seva religió i que parlen la seva llengua, però integració no vol dir abandonar la cultura pròpia per adoptar-ne una altra.

Per exemple, són nombrosos els immigrants que s'inscriuen en escoles de formació d'adults o en centres de formació lingüística. Com també una gran quantitat de fills d'immigrants que estan matriculats en centres d'ensenyament públics i privats. El fet de portar temps residint al país també dona punts a favor, com haver portat la família, escolaritzar els infants... Com més gran és el nombre d'aquests fets més evident és el grau d'assentament de les persones immigrants.

Fins aquí tot sembla positiu; ara bé, quan arribem a analitzar el grau de qualitat dels habitatges on viuen veiem que la integració no és tan maca com ens pensàvem. La majoria d'immigrants viuen en pisos de lloguer o en pensions; aquests pisos acostumen a estar a les zones més degradades de la ciutat, allí es barregen els immigrants i els marginats socials, ja que els preus dels lloguers són baixíssims; fet que provoca que les condicions d'habitatges siguin pèssimes: la humitat, les esquerdes, la manca d'aigua corrent, la llum i la calefacció. Si no es troben en ciutats, es veuen obligats a viure en cases aïllades al camp, o fins i tot en edificis deshabitats o mig destruïts. Dit això, veiem que aquí en aquest aspecte no hi ha integració, però d'altra banda no volem que els immigrants visquin als mateixos llocs que nosaltres; els posem els lloguers molts alts o simplement no els volem llogar els pisos pel fet de ser immigrants.

El contacte social també aporta el nivell d'integració. L'immigrant, com és lògic, acostuma a refugiar-se entre les persones de la mateixa procedència tant en l'ajuda d'aspectes materials (feina, habitatge, tràmits...) com en aspectes socials (trobar solidaritat i recolzament afectiu, celebració de festes i tradicions...). No obstant, també hi ha relacions amb el país d'acollida com, per exemple, acudir als serveis del municipi, tot i que depèn molt del caràcter de cada immigrant.

7. Què en pensen els joves vallencs del fet migratori i del racisme?

Fins ara hem parlat de la immigració, d'allò que provoca, de les causes, el perquè, les dades... Però hi ha un altre concepte que cal no oblidar; es tracta de l'opinió de la gent. És hora, doncs, de deixar de banda el què, el com, el quan, el d'on, el per què, el quants... i fixar-nos en la societat. La immigració és un fet social i, per tant, compta amb la gent, amb l'opinió i les idees. Ben mirat, potser si la gent no se'n preocupés, o no hi donés importància, els problemes o els conflictes que comporta la immigració no existirien. Llavors, potser la paraula racisme no hagués existit. Aquest fet es tracta sovint a tot arreu, als diaris, les notícies, les converses, les escoles i el carrer. Però a la gent, com entén el fet migratori?

Plantejat aquest dubte, em vaig disposar a solucionar-lo a través d'una enquesta, la qual em donés els resultats i les respostes que m'interessaven. De manera que em vaig decidir a repartir diverses enquestes entre persones de 13 a 17 anys. Per què aquest sector de població? Doncs per diverses raons: perquè és un col·lectiu al qual jo sóc més propera; sé el que pensen, com actuen, les seves idees i els llocs per on es mouen; també perquè —com diu molta gent— el jovent és el futur i, per tant, les idees que avui són d'adolescents seran les que potser predominaran en un futur, i a més, és un col·lectiu que acostuma a ser directe a l'hora de respondre —els joves a l'hora de respondre diuen realment el que pensen.

L'enquesta¹⁸ ha estat possible gràcies a la col·laboració de 201 persones (111 homes i 90 dones), de 3r i 4t d'ESO i 1r i 2n de Batxillerat, d'un mateix centre educatiu que es troben entre les edats de 13 i 17 anys. L'enquesta fou realitzada durant la setmana del 24 al 28 de setembre de 2001. Els resultats i les conclusions han estat les que teniu a continuació.

7.1. QUÈ ÉS EL RACISME?

Aquesta fou la primera pregunta formulada. La pregunta té diversitat de respostes, primerament perquè no tothom entén de la mateixa manera aquest concepte i també per la dificultat a l'hora de definir-lo. Si ens fixem, en primer lloc,

¹⁸ Vegeu l'apèndix 2.

en els nois, veiem que la resposta més comuna ha estat un odi a una altra raça diferent de la teva, amb 62 persones a favor. Una altra contestació força comuna ha estat entendre el racisme com un odi a qualsevol persona diferent. També trobem respostes com ara: no voler persones de diferents cultures; no conèixer altres races; maltractar algú, no voler immigrants; ferir-los; odiar només els moros o negres, o fins i tot, hi ha qui diu que és una malaltia (no està tan desencaminat, ja que experts en el tema a vegades l'han qualificat com una malaltia). Si mirem, en segon lloc, el que en diuen les noies, d'entre les 90, 44 afirmen que el racisme és l'odi envers altres races i 25 que pensen que és odiar algú pel fet de ser diferent a tu. Entre altres, en trobem algunes com ara: odiar algú per ser d'una altra cultura; maltractar algú per ser diferent; no voler els immigrants, o sentir-se superior envers aquells que són diferents. Tan sols dues persones opinen que el racisme és una por a l'estranger tant de cultura com de raça diferent a la pròpia (personalment considero que aquesta és la resposta més encertada).

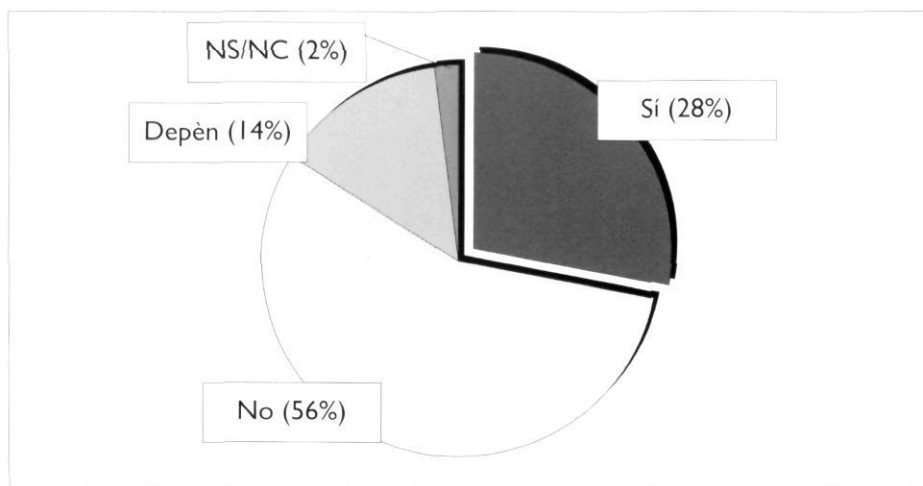
7.2. SÓC RACISTA?

Els resultats d'aquesta pregunta han estat: un 28% d'homes es consideren racistes i un 56% no s'hi consideren; el 16% restant es parteix amb dos, un 14% que respon "depèn" (són racistes depèn de la situació) i un 2% que no sap / no contesta; en les dones, un 19% es consideren racistes, mentre que un 67% diu que no; el 14% que resta és per a les persones que opinen que són racistes segons la situació. Seguint el resultat, podem afirmar que, en general, les noies es consideren menys racistes. Una de les possibles raons és l'avançada maduració de les noies respecte als nois de la mateixa edat.

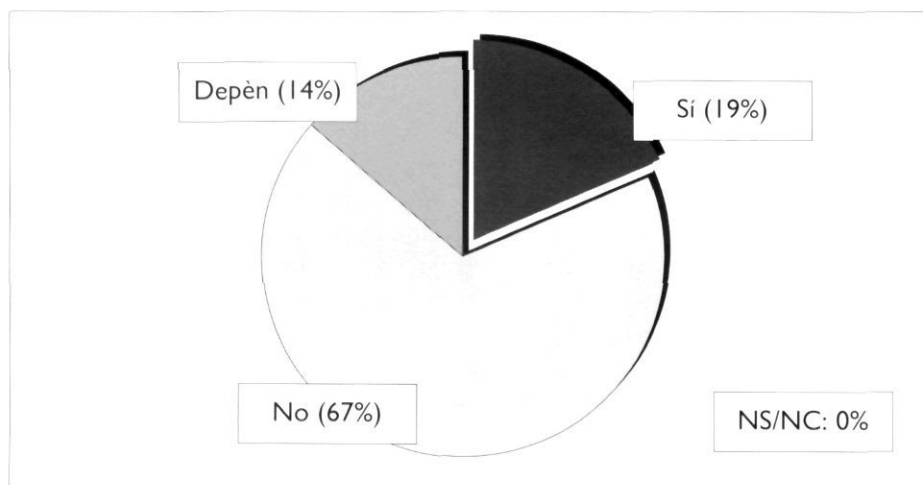
Amb aquests resultats del total veiem que el percentatge de persones que es consideren racistes és bastant elevat. Comparant-lo amb algunes de les publicacions que han sortit en diaris o revistes de la ciutat es pot veure que el percentatge de persones que es consideren racistes és menor. Quin és el perquè? Moltes vegades hem sentit a dir: "Aquest jovent d'avui en dia... on anirem a parar?" Ens diuen que som rebels, que no pensem el que diem, que actuem per impulsos, que pugem molt malament i sense educació i només pensant en nosaltres mateixos; en fi: que és lògic que entre els adolescents trobem un nombre més elevat de persones que es considerin racistes. Però i per què no ens ho plantejem al revés? Per què a les respostes de gent gran trobem un tant per cent més elevat de gent considerada no racista? Jo em pregunto si és cert que no es consideren racistes. En les enquestes la gent sovint no diu exactament o precisament allò que pensa per por, quan realment aquesta por no s'hauria de tenir, ja que les enquestes són sempre anònimes (si es pregunta alguna dada personal només és l'edat i el sexe). Aquest fet, doncs, és el que fa variar el resultat de les enquestes, ja que hi ha respostes que no són exactes o no són certes. Els joves o adolescents, en canvi, no tenen por a l'hora de contestar; aquesta por que té el col·lectiu més adult no existeix en ells. Podem dir que no es

tallen a l'hora de contestar, són directes, clars i espontanis (i això es nota en els resultats). Per tant, si suposem que en general els joves responen el que realment pensen, podem deduir que els adults també poden opinar el mateix. Es diu que els nens diuen allò que senten dels adults; així, les idees i ideologies que adopten quan són més grans sovint són les dels pares corresponents.

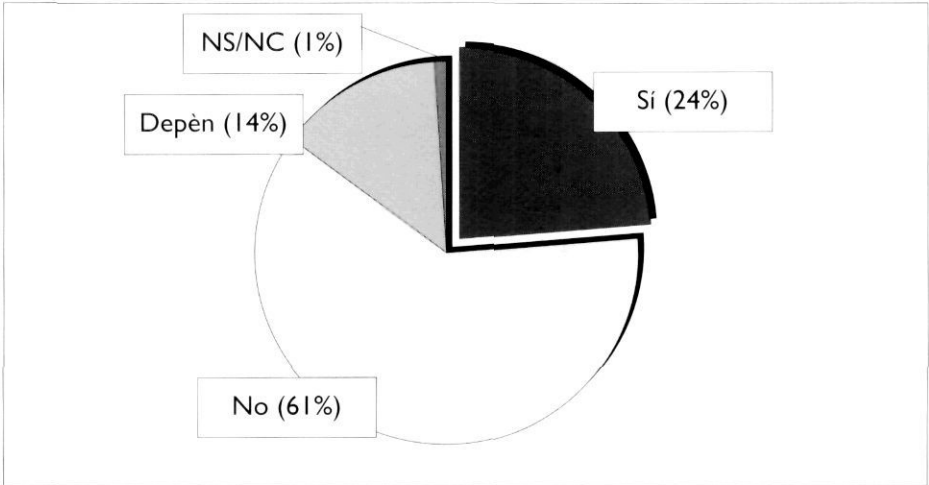
Sóc racista? Homes

Sóc racista? Dones

Sóc racista? Total

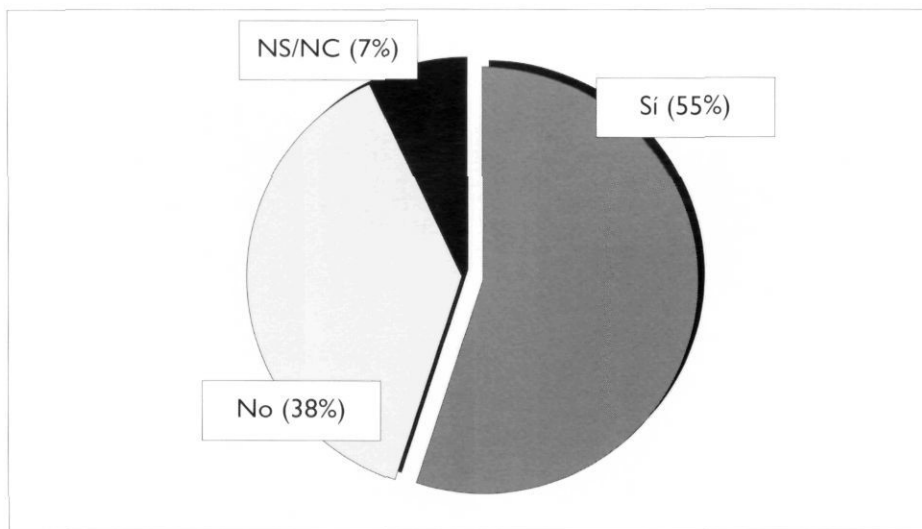
7.3. NO ES POT SER RACISTA SI NO HAS CONEGUT MAI CAP IMMIGRANT

La resposta a aquesta pregunta ha estat força diferent entre els nois i les noies. Un 55% dels nois estava a favor de l'afirmació i un 38% no hi estava. En canvi, les noies augmenten aquest 55% a un 75% i el 38% passa a ser un 25%. D'altra banda, els nois tenen un 7% de respostes no contestades. Així, doncs, la majoria opina que per tal d'arribar a ser racista has d'haver conegut algun immigrant. O sigui que fins que no has mantingut contacte amb algun d'ells no et pots manifestar racista. Això succeeix quan en trobes algun i no et fa el pes. Tot i l'opinió de la majoria, hi ha qui nega aquesta afirmació amb arguments; aquests en són alguns:

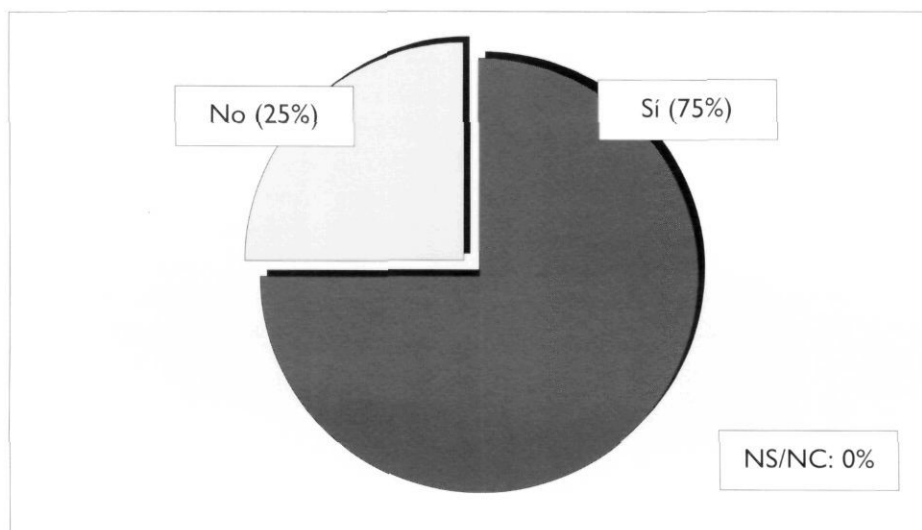
- El racisme no sorgeix d'haver-te topat amb algú diferent.
- El racisme sorgeix, com una ideologia, que es va adoptant de mica en mica, i no és necessari cap contacte.
- El fet de ser racista hom l'adopta del que sent, del que veu, de la família, dels amics...

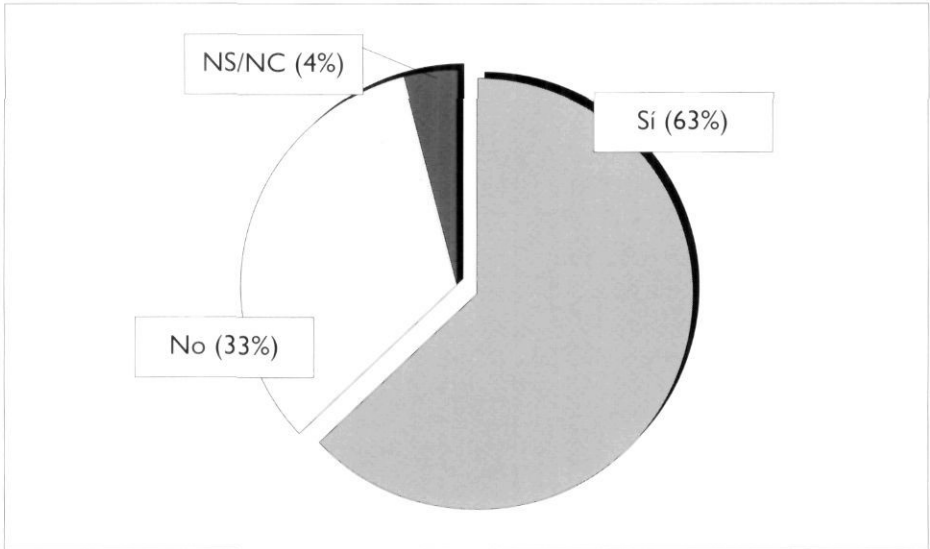
No es pot ser racista si no has conegut cap immigrant
Homes

No es pot ser racista si no has conegut cap immigrant
Dones

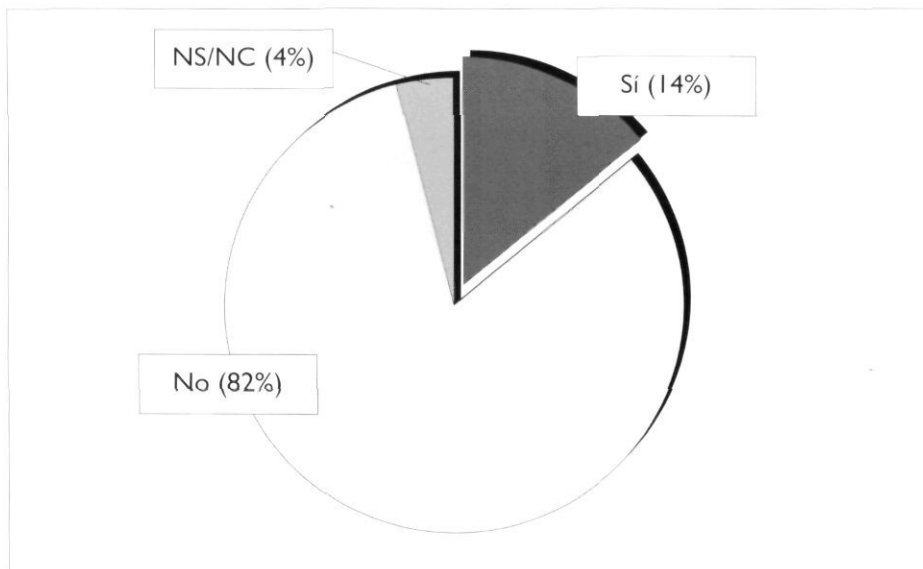
No es pot ser racista si no has conegut cap immigrant
Total

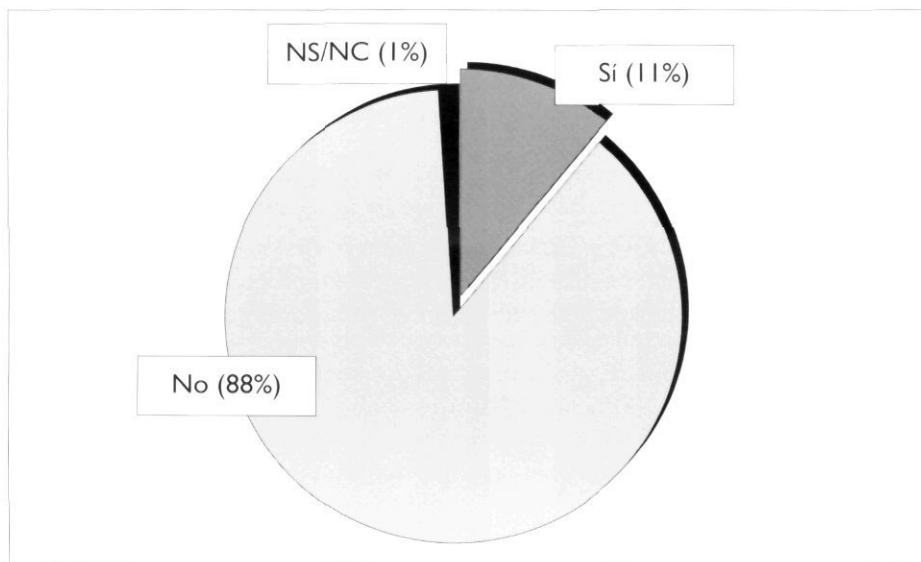
7.4. TOTS ELS IMMIGRANTS SÓN IGUALS: POBRES, LLADRES I SENSE RESPECTE

Cal dir, abans de continuar, que en aquest cas vaig especificar el concepte d'immigrant en el col·lectiu de magrebins, ja que es tracta del més nombrós i respecte al qual hi ha més prejudicis, i —tal com veurem més endavant— és el col·lectiu més odiat. En plantejar-me aquesta pregunta esperava una resposta amb un tant per cent afirmatiu força elevat, més que res per la gran quantitat de prejudicis que se senten. Els resultats, doncs, foren els següents: en les noies un 88% està en contra d'aquesta afirmació, mentre que en els nois, un 82%. D'aquesta manera, podem afirmar que, tot i la gran quantitat de prejudicis que corren, la gent no generalitza tant com ens podríem pensar. Tot i així encara queden adolescents que pensen que tots, absolutament tots, els marroquins són iguals i segueixen acceptant aquells prejudicis que ja existien a l'edat mitjana (quan hi van haver les famoses guerres entre moros i cristians).

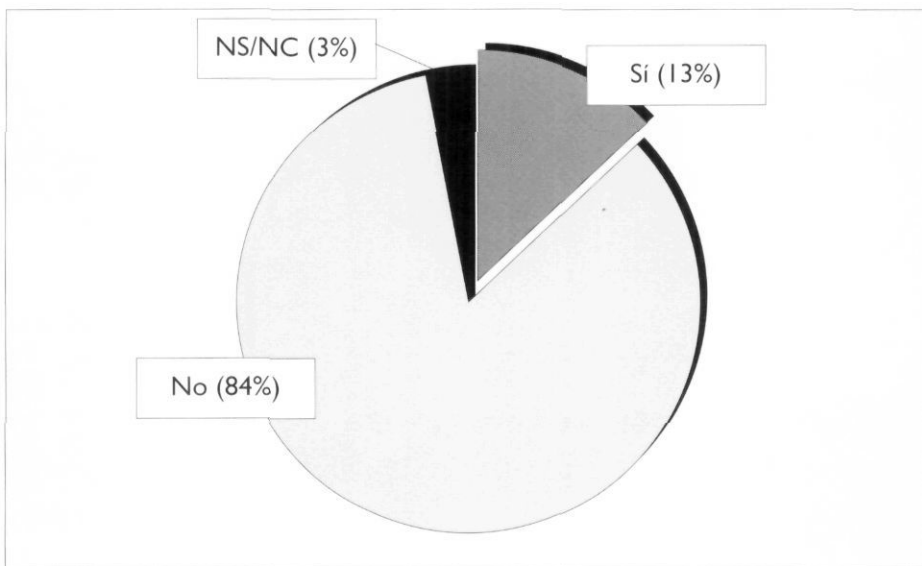
Tots els immigrants són iguals
Homes

Tots els immigrants són iguals
Dones

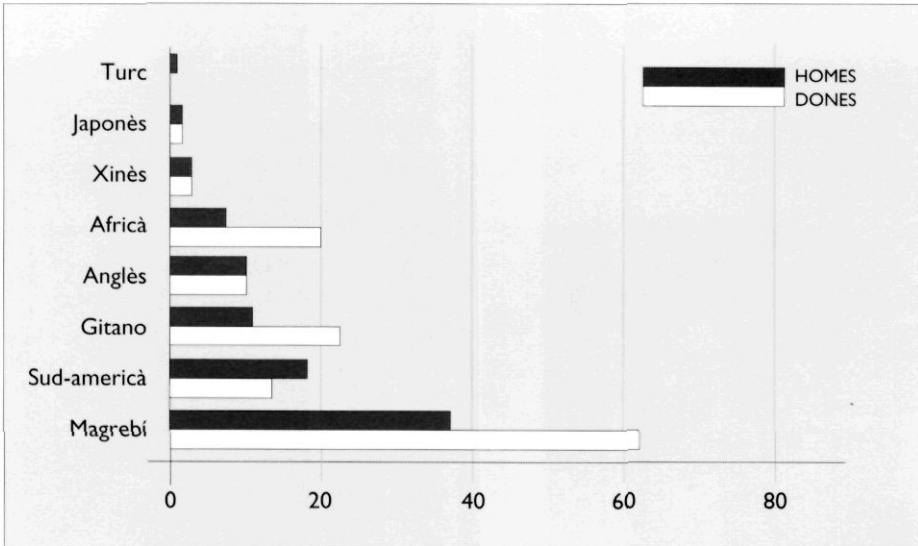
Tots els immigrants són iguals
Total

7.5. CONTACTES AMB IMMIGRANTS

Més del 80% dels enquestats ha tingut contactes amb algun tipus d'immigrant. El 20% restant no mostra gaire interès per conèixer-ne cap. En les noies, en certa manera, es nota més interès en el fet de conèixer algun immigrant; les raons són, o bé simple curiositat o bé la possibilitat d'ampliar coneixements amb el contacte amb altres cultures. Ara bé, cal dir que els nois no mostren ni el mínim interès per conèixer cap immigrant. De fet, però, cal tenir en compte que de contactes amb immigrants n'hi poden haver molts i de molts tipus diferents; per aquest motiu, l'enquesta preguntava el tipus de contacte que havien mantingut o que mantenen amb l'immigrant o immigrants. És increïble la gran quantitat d'enquestats que han mantingut algun contacte a causa de baralles: quasi un 10%. Ara bé, en les noies, aquest tant per cent quasi és inexistent, de 90 noies tan sols 3 han topat amb un immigrant per culpa de baralles. Tot i així, per sort, el tant per cent de contactes per amistat supera el de baralles, igual que el tant per cent de contactes del carrer. El treball és també un punt de contacte dels joves amb immigrants. Molts adolescents als estius treballen a la verema i és allí on coneixen immigrants que també hi treballen. Darrerament, Internet està guanyant punts pel que fa als contactes d'arreu del món. Alguns adolescents mantenen contacte a través de l'ordinador amb immigrants (caldria, però, saber si es tracta d'immigrants residents aquí o bé de persones d'altres col·lectius i que els enquestats confonen amb immigrants).

Contactes amb immigrants

Tal com es pot veure en la taula, el grup d'immigrants amb el qual els adolescents tenen més contactes és el dels magrebins. La raó és senzilla, es tracta del col·lectiu amb més gent, i com més gent hi ha més possibilitats hi ha de conèixer-ne. Però la taula mostra una gran diferència entre els nois i les noies pel que fa als contactes només amb immigrants magrebins. Com és això? El dos podrien estar perfectament igualats, com passa en els altres grups d'immigrants, però als nois cal sumar-hi el tant per cent dels contactes que han mantingut a causa de baralles, cosa que les noies no tenen. Cal tenir en compte el fet que els gitanos també tenen un tant per cent elevat, tot i que no són immigrants; en canvi, hi ha gent que es pensa que ho són.

7.6. PER QUÈ EMIGREN DEL SEU PAÍS?

La resposta a aquesta pregunta ha estat molt igualada entre nois i noies. Els dos grups tenen les mateixes idees sobre el fet. Algunes de les respostes més usuals han estat:

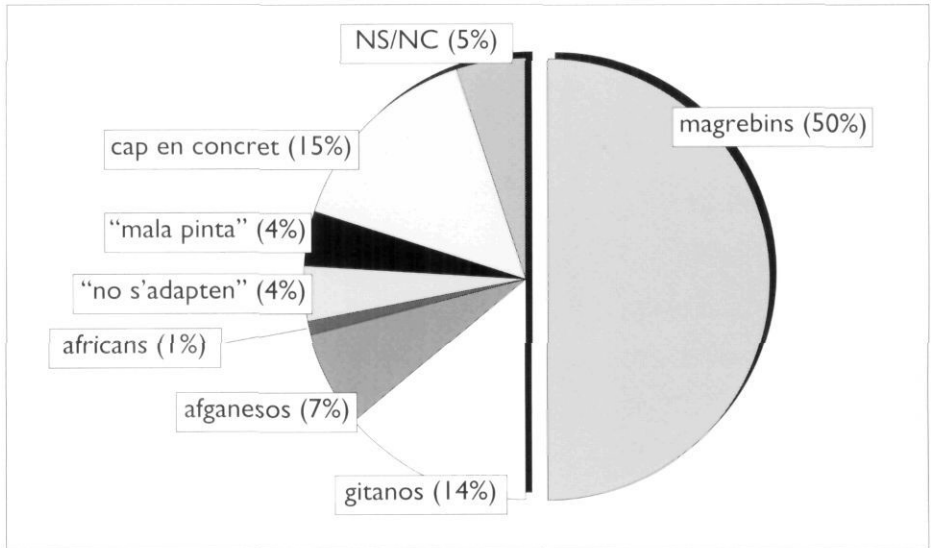
- a causa de problemes socioeconòmics
- perquè pensen que aquí viuran millor
- per falta de recursos al seu país

També hi ha qui pensa que la causa de l'emigració és per motius religiosos, polítics o de guerres (això no és menys cert, ja que ho hem pogut comprovar en l'apartat que parla del que pensen els immigrants). Fins i tot podem trobar la resposta del qui pensa que emigren perquè pretenen reconquerir Espanya.

7.7. CAP A QUIN TIPUS D'IMMIGRANT SÓC MÉS RACISTA?

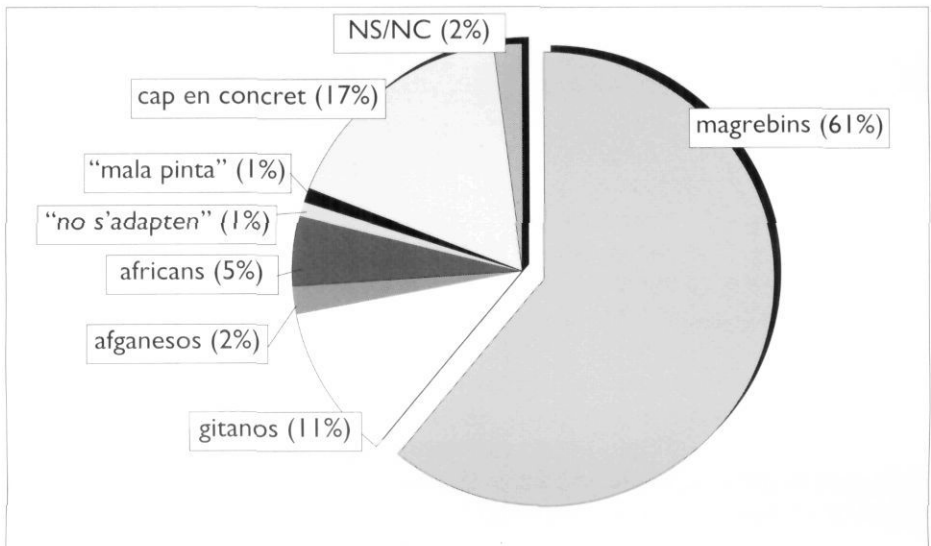
Cap a qui sóc més racista?

Homes

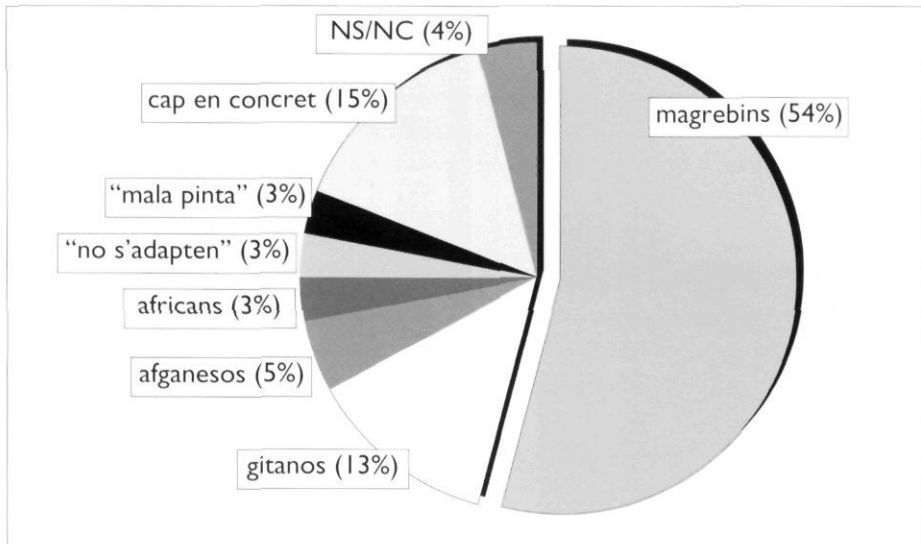
Cap a qui sóc més racista?

Dones

Cap a qui sóc més racista?

Total

És claríssim el resultat a favor del col·lectiu de magrebins. Més de la meitat dels 200 enquestats responen que són més racistes envers immigrants procedents del Marroc i d'Algèria. Però potser ens hauríem de preguntar el perquè.

Una de les moltes raons és que aquest grup és també el més nombrós; fet que provoca que hi hagi més varietat de persones. Com més gent hi hagi més en podran haver que siguin delinqüents i, com és lògic, seran odiats. En canvi, en un col·lectiu on només hi ha deu immigrants, trobar persones amb mal comportament serà més difícil. Una altra raó seria —com ja hem anat remarcant— la gran quantitat de prejudicis que desafortunadament giren al voltant d'aquest col·lectiu; d'aquesta manera, la gent fa cas d'aquestes falsedats i acaba sent més racista cap a aquest col·lectiu. La gran diferenciació cultural que ens separa també hi influeix. Moltes característiques de la seva cultura no són enteses per nosaltres, els occidentals, i no ens semblen bé. El fet de no estar-hi d'acord ens porta a una actitud de rebuig cap a ells. També hi pot tenir a veure la tendència que tenim els humans a fer allò que fa el que tenim al costat. "Si l'altre és racista respecte als *moros*, per què jo ho he de ser a un altre col·lectiu? per no ser menys, jo també ho sóc."

Cal destacar el percentatge amb què compten els afganesos, que fins aleshores no s'havia donat; sovint la gent també els confonia amb magrebins. Si recordem la data en què es realitzà l'entrevista, fou entre el 24 i 28 de setembre del 2001, cal tenir present que era dues setmanes després de l'atac terrorista a les torres bessones de Nova York. Tan sols amb dues setmanes l'odi envers el col·lectiu que presumptament realitzà aquest atac ha aparegut i, amb el temps, ha anat creixent. Segurament,

si l'enquesta hagués estat realitzada abans de l'atac terrorista, aquest 3% seria molt inferior o potser ni tan sols existiria.

Algunes respostes que s'han trobat són com a mínim curioses, com, per exemple, la d'aquelles persones que només són racistes amb els immigrants que no s'adapten o, fins i tot, són racistes només amb els qui tenen mala pinta; ara bé, on es troba el llindar de tenir o no mala pinta?, i s'ha de ser immigrant necessàriament per tenir mala pinta? També hi ha un 15% que no es considera¹⁹ racista amb cap immigrant en concret, simplement no s'immuta en veure'n passar un.

7.8. PORTA EFECTES POSITIVS LA IMMIGRACIÓ?, I DE NEGATIVS?

Potser no ens havíem plantejat mai aquesta pregunta, o ni tan sols hi havíem caigut que la immigració pot portar efectes positius. En porta, doncs? Això és el que demanava l'enquesta, i també que la gent digués quins efectes negatius hi troba. Les respostes foren molt més nombroses en el cas dels efectes negatius. Més d'un 20% afirma que la immigració no porta efectes positius. El 80% restant tan sols troba dos efectes positius: el fet que aquests facin la feina més dura i la diversitat cultural que poden aportar; aquí s'acaben els efectes positius. Per contra, la llista d'efectes negatius és molt llarga. Com en tot, les coses dolentes sempre són les més fàcils de trobar; en canvi, en les bones, a part de la dificultat de trobar-les, també hi ha dificultat de reconèixer-les. Com dèiem, els efectes negatius són ben abundants, entre els quals podem destacar:

- Els immigrants prenen el treball dels espanyols o els catalans.
- La immigració comporta delinqüència i, amb aquesta, baralles.
- Les activitats il·legals es fan més nombroses amb els immigrants (des del tràfic de drogues fins als sense papers).
- El racisme.
- La no integració que mostren molts immigrants.
- Els immigrants volen imposar la seva cultura i religió.
- Pobresa.
- Invasió.

7.9. COM VEIEM LA SITUACIÓ DE VALLS D'AQUÍ A UNS QUANTS ANYS RESPECTE AL TEMA DE LA IMMIGRACIÓ?

Un 58% (total), més de la meitat, opina que Valls estarà ple d'immigrants. En canvi, un tant per cent baixíssim (5%), opina que serem capaços de viure conjuntament,

¹⁹ Escric sempre "considerar-se racista i no ser racista", perquè penso que un no pot dir si ho és o no ho és, si de cas pot dir si s'hi considera o no. Afirmar o negar rotundament aquest fet no té sentit, tenint en compte que ni tan sols es té clar el significat del concepte.

sense conflictes ni problemes. Trobem també altres respostes, com ara que els immigrants i les persones autòctones viuran separats; que nosaltres ens haurem d'adaptar a la seva cultura; que se'n reduirà el nombre; que farem fora els immigrants, o que augmentaran els conflictes... Ara bé, aquestes respostes en tants per cent són molt baixes, d'un 1 o 2%. D'altra banda, trobem una resposta que compta amb un tant per cent força elevat respecte als anteriors. Es tracta de la invasió, 41 persones opinen que d'aquí a un temps hi haurà una invasió per part dels immigrants. Ara bé, no tots fan servir la paraula *invasió*, altres la donen a entendre utilitzant eufemismes; d'aquesta manera, reconeixen que parlar d'*invasió* per part del col·lectiu immigrant és un tema bastant fort i seriós.

7.10. ESTIC A FAVOR DE LA NOVA LLEI D'ESTRANGERIA?

La resposta per excel·lència és el NS/NC (no sap, no contesta). És curiós el fet que quan els adolescents feien les enquestes, em preguntaven "Què vol dir aquesta pregunta? Què és la Llei d'estrangeria?". La desconexió és la conclusió. No se sap què és i encara molt menys que hi hagués hagut alguna reforma. Podem pensar que la desconexió és deguda al fet que parlem amb un col·lectiu jove, però això no és cert. Preguntant a un sector més adult, són moltes les persones que no saben què ha passat amb la Llei d'estrangeria, i altres que tampoc saben que hi hagut una reforma. De manera que si no se sap en un principi què és, no es pot afirmar si s'hi està a favor o en contra. Per tal de poder opinar amb certesa sobre aquest tema cal estar a l'aguait de l'actualitat, ja que aquest tema és un tema de dia a dia, s'ha de saber quina fou la Llei d'estrangeria i quines diferències hi ha amb la reforma de la llei.

8. Conclusió

D'aquesta conclusió, personalment, en diria *reflexió*. Sovint les reflexions solen tenir la intenció de convèncer, tot i que aquest no és el cas. El que pretenc és fer pensar sobre el tema de la immigració. Un cop ho haguem fet, cadascú podrà treure les seves pròpies conclusions. El que és cert és que no es pot afirmar res si abans no s'hi ha reflexionat. Per tant, no podem parlar de si hi ha una allau d'immigrants si abans no ho hem observat atentament, o no podem ser racistes si abans no sabem què vol dir el racisme.

Una de les conclusions a les quals he arribat ha estat la desconexió que hi ha. Personalment, l'interès per la immigració em va portar a investigar sobre el tema. És quan busquem sobre algun tema d'interès personal que ens adonem de les moltes coses que desconeixiem o que en teníem un concepte totalment diferent. És llavors quan reflexionem i pensem que en aquest àmbit, com en tants altres, la gent xerra per xerrar, i no sap en absolut el que passa.

Comencem amb què vol dir *immigració*. La societat ens ha ensenyat que immigrants són aquells que vénen de fora per treballar. Però el concepte *immigrant* l'associem amb els qui són pobres, que al seu país no tenen mitjans per subsistir i que per aquest motiu emigren cap al nostre, per treballar en allò que els autòctons no volem fer. Ara bé, aquest significat no engloba aquells immigrants carregats de calés que viuen com reis al nostre país o —sense ser tan exagerats— aquelles persones que provenen de països desenvolupats i que treballen com a empresaris, oficinistes o professors. Ens hem parat a pensar que el nostre professor d'anglès de l'acadèmia és un immigrant? Però que malament que ens sona *immigrant*. El problema és que la paraula immigrant l'hem associat a pobre, brut, sense educació... Com sempre, la humanitat generalitza i actua a partir dels prejudicis.

Allau d'immigrants?, invasió? Quantes vegades hem sentit aquestes expressions? I jo em pregunto, amb què ens basem per afirmar que hi ha una allau d'immigrants o que, fins i tot, ens envaeixen? Només són un 3% de la població. És un tant per cent baixíssim. Comparat, per exemple, amb altres països, ben propers al nostre, com és França. Allà la immigració quasi arriba al 10%. Amb aquest tant per cent tan baix no podem parlar d'allau i, ni menys encara, d'invasió. Ara bé, es pot dir: “És que jo en veig un munt pel carrer!” Un munt, quants són un munt? Certament, en veiem pel carrer. Però no és que n'hi hagi molts, ens dóna la sensació que n'hi ha molts. Quan veiem algú diferent, aquest ens crida l'atenció i ens hi fixem. En la gent que considerem “normals”, o com nosaltres, no ens hi fixem, ens passen desapercebuts. Per tant, és natural que tinguem la sensació que n'hi ha molts.

Podem dir que a Valls hi ha molts immigrants? De fet, 500 immigrants, en una població que en té 21.000 són molt pocs. Es tracta d'un 2,4%; per tant, estem per sota la mitjana de Catalunya. Però per què els vallencs afirmen que d'immigrants n'hi ha molts o massa?²⁰ És cert que en els últims anys la immigració ha augmentat, i la gent comença a veure més persones diferents i es pot arribar a escandalitzar, davant un fet que fins aleshores havia estat desconegut.

Dèiem, anteriorment, que es generalitza a l'hora de definir els immigrants. Però també hi ha el cas de generalitzar fins a un extrem que només considera immigrants els magrebins, altrament anomenats o més coneguts com *moros*. Quan ens diuen la paraula *immigrant*, immediatament ens ve al cap un *moro*. A més, la paraula *moro* i no *magrebí* o *marroquí* és despectiva i té un sentit de menyspreu. A la vegada ens ve la imatge d'un home brut, pobre, mal vestit, masclista i lladre. Ens tornem a trobar amb els prejudicis. Realment, no tots els immigrants són així. També hi ha pobres, lladres, bruts, etc. que no són immigrants, sinó vallencs.

²⁰ Per afirmar que els vallencs opinen això em baso en l'enquesta publicada a *El Pati* el dia 21 de setembre de 2001.

El racisme és un tema molt tractat últimament. Tothom hi posa cullerada, però què és realment? La gent no ho sap del cert. A continuació, tenim una sèrie de definicions del que significa ser racista extretes del llibre *El racisme explicat a la meua filla*, de Tahar Ben Jelloun.²¹

—Digues, papà, què és el racisme?

—El racisme és un comportament bastant estès, comú a totes les societats, que desgraciadament s'ha tornat banal a molts països perquè arriba i ningú se n'adona. Consisteix a desconfiar de les persones que tenen característiques físiques i culturals diferents de les nostres, o fins i tot a menysprear-les.

I és que l'home té tendència a desconfiar de qualsevol que sigui diferent d'ell i, per tant, encara més si es tracta d'un estranger. Però d'on ve aquesta desconfiança? L'home no neix desconfiant, és l'ambient per on es mou, la família, qui li fa agafar aquesta desconfiança. “No naixem racistes, ens hi tornem.” Són massa les definicions que podem trobar del fet de ser racista. Les que trobem a continuació només en són algunes, extretes del mateix llibre:

El racista pensa que tot allò que és massa diferent a ell és una amenaça per a la seva tranquil·litat. Un racista pot estimar i aprendre altres llengües perquè ho necessita, però pot tenir una opinió negativa i injusta amb es pobles que les parlen, pot refusar el tracte amb gent asiàtica, però agradar-li el menjar asiàtic. Per tant, es pot comparar el racisme a una por, a tenir una por d'allò que és diferent. L'ésser humà necessita estar segur i desconfia o té tendència a desconfiar de la novetat.

El racista no és just ni raonable.

El racista té por de l'estranger i més de l'estranger pobre.

El racista pensa que l'estranger, sigui qui sigui, li prendrà els béns, en desconfia sense reflexionar, deixant-se endur per l'instint. Creu o fa creure que l'estranger pertany a una altra raça inferior.

Què fa un racista per sentir-se millor? Creient i fent creure que existeixen desigualtats d'ordre cultural, cosa que els permet tenir un sentiment de superioritat envers els altres. Alguns es refereixen a la religió per justificar els seu comportament o el seu sentiment.

El racista no estima ningú, ja que és egoista. No li importa conèixer els defectes i les qualitats individuals d'una persona. En té prou amb saber que pertany a una determinada comunitat per rebutjar-la.

El racista és presoner de les seves contradiccions i no vol evadir-se'n.

²¹ Tahar Ben Jelloun (Fes, 1944). Escriptor àrab en llengua francesa que ha guanyat el Premi Gouncourt amb *La nit sagrada* (1987). Entre les seves obres destaquen *L'infant de sorra* (1985), *Dia de silenci a Tànger* (1990) i *Amb la mirada baixa. El racisme a la meua filla*. Aquest darrer, editat a França el gener de 1998, ha tingut un èxit rotund i ja és el seu llibre més venut.

M'agradaria acabar amb una solució, la solució de com combatre o intentar combatre un dels problemes més greus que porta la immigració: el racisme. Però com es combat? Són moltes les respostes que es poden donar a aquesta pregunta, però m'agradaria quedar-me amb la que ens dona Tahar Ben Jelloun:

La lluita contra el racisme ha de ser un acte reflex. No podem baixar mai la guàrdia. Cal començar a donar exemple i parar atenció a les paraules que s'usen. Les paraules són perilloses. Algunes s'usen per ferir i humiliar, per alimentar la desconfiança i fins i tot l'odi. Altres es despullen del seu sentit profund i alimenten intencions jeràrquiques i discriminatòries. Altres són belles i felices. Cal renunciar a les idees preconcebudes, a algunes dites i proverbis que van en el sentit de la generalització i, per tant, del racisme. Hauràs d'eliminar del teu vocabulari expressions que arrosseguen idees falses i pernicioses. La lluita contra el racisme comença amb el treball sobre la llengua. Aquesta lluita també necessita la voluntat, la perseverança i la imaginació. Ja no n'hi ha prou d'indignar-se amb un discurs o un comportament racista. Cal actuar, no deixar passar cap desviació de caràcter racista. No dir-se mai "no passa res!". Si deixem fer i dir, deixem que el racisme prosperi i es desenvolupi fins i tot en persones que haurien pogut evitar caure en aquesta plaga. Si no reaccionem, si no actuem, tornem al racisme banal i arrogant. Sàpigues que hi ha lleis. Castiguen la incitació a l'odi racial. Sàpigues també que hi ha associacions i moviments que lluiten contra les formes de racisme i que fan una feina formidable.

Quan tornis a l'escola, mira els alumnes i fixa't que són tots diferents. Que hi hagi aquesta diversitat és una cosa molt bonica. És una sort per a la humanitat. Aquests vénen d'horitzons diferents, són capaços de donar-te coses que tu no tens, de la mateixa manera que tu pots ensenyar-los alguna cosa que ells no saben. La barreja és un enriquiment.

Sàpigues finalment, que cada cara és un miracle. Cada cara és única. No veuràs mai dues cares absolutament idèntiques. Què importa que siguin boniques o lletges, això són coses relatives. Cada cara és símbol de vida. qualsevol vida mereix respecte. Ningú té dret a la seva dignitat. Quan respectem algú, estem fent homenatge a través d'ell, a la vida, en tot el que té de bonic, de meravellós, de diferent i d'imprevisible. Quan tractem els altres amb dignitat, ens estem respectant a nosaltres mateixos.

Així, doncs, la meva pregunta és: cal convèncer a les persones de ser racistes o de no ser-ho? No ho crec pas. El que cal, més que això, és lluitar perquè el racisme no existeixi. Si el racisme existeix, la culpa no la té ningú més que els humans, els ciutadans d'una societat cruel, que desgraciadament no sabem acceptar les diferències, quan en aquestes és on decau la gràcia i la bellesa de la humanitat.

"Sóc racista, jo?" Aquesta és una de les preguntes que em portà a investigar sobre el tema. Sincerament, en un principi no ho sabia. Quan m'ho preguntaven no sabia què contestar. Suposo que en el fons sí que ho era, i tots ho som. Ara bé, aquest treball m'ha portat a pensar d'una manera diferent. He aconseguit arribar a una definició de racisme, cosa que abans no sabia (com molts dels entrevistats). Ara sé que la definició més adequada de racisme és que és una por a tot aquell que és

diferent a tu, i aquesta por et porta a tenir odi envers aquestes persones. Un cop he conegut la definició el meu punt de vista sobre el fet de si sóc racista ha canviat. Ara puc dir que abans de descobrir tot això sí que ho era. Tenia por dels immigrants, em feien respecte i, per això, possiblement no m'agradaven. De mica en mica que anava investigant sobre ells, m'adonava que aquesta por era inútil, no tenia cap tipus d'explicació. D'aquesta manera m'agradava interessar-me per la seva cultura, què feien, què es feia per ajudar-los. Ara cada dia tinc més ganes de saber sobre el tema i de conèixer immigrants perquè m'expliquin la seva vida i les seves experiències. O sigui, que aquest "racisme" s'ha anat apagant i s'ha anat transformant en interès. I espero que amb el temps, la maduresa i les experiències que la vida em prepara pugui saber cada dia una mica més sobre aquests *forasters* que diuen que ens porten tanta problemàtica.

9. Bibliografia

- BALIBAR, Étienne. "Racistes i antiracistes", dins de "Discriminació racial. D'on ve el racisme", *El Correu de la Unesco*, núm. 210 (abril de 1996).
- BEN JELLOUN, Tahar. *El racisme explicat a la meua filla*, Empúries, Barcelona, 1998.
- BOTEY, Jaume. *Cinquanta-quatre relats d'immigració*, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, Barcelona, 1986.
- CAVALLI-SFORZA, Luca i Francesco. *Qui som? Història de la diversitat humana*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1994.
- COLOL, Maria. "Un ajut als immigrants", dins de *Un racisme català? Qüestions de vida cristiana*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1989.
- CONTRERAS, Jesús. *Los retos de la inmigración. Racismo y pluriculturalidad*, Talasa, Madrid, 1994.
- Diccionari castellà-català / català-castellà*, Bibliograf, Barcelona, 1985.
- FUNDACIÓ JAUME BOFILL. *Anuari de la immigració a Catalunya, Mediterrània*, Barcelona, 2001.
- GARCIA, Sílvia; SERNA, Marta de la. *A cara descoberta, ser marroquina i viure a Catalunya*, Columna, Barcelona, 1995.
- Gran enciclopèdia catalana*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1975.
- JACQUARD, Albert. "Què hi diu la ciència?", dins de "Discriminació racial. D'on ve el racisme", *El Correu de la Unesco*, núm. 210 (abril de 1996).
- LECHA, Manuel. "Immigrants estrangers", dins de *Un racisme català? Qüestions de vida cristiana*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1989.

- ROCA, Marià; ROGER, Àngels; ARRANZ, Carmen. *Marroquins a Barcelona. Vint-i-dos relats*, Laertes, Barcelona, 1983.
- ROMERO, Juanjo. "Racisme i xenofòbia: ciència, política i raça", *L'Avenç*, núm. 173 (setembre de 1993).
- WIEVIORKA, Michel. "Els avatars de l'odi", dins de "Discriminació racial. D'on ve el racisme", *El Correu de la Unesco*, núm. 210 (abril de 1996).

9.1. BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- ALBELLA, M.J. "Els representants dels centres educatius de Valls, a favor de la dispersió d'alumnes immigrants", *El Pati* (7 de setembre de 2001).
- Calendari de la Mafalda 2001*, 12 de setembre de 2001.
- Campanya "Prou morts a les aigües de l'estret"*. SOS Racisme, <www.sosracisme.org/estret/htm>. Consulta: 25 de maig de 2001.
- CASALÉ, Gemma. "Valls vol repartir els fills d'immigrants entre tots els centres educatius", *Diari de Tarragona* (20 de maig de 2001).
- CASTELLANOS, Eva; SERRA, Marta. "Multiculturalitat i identitat", III Congrés de la Cultura Catalana.
- "Cens del 2000 dels immigrants a Valls. Exposició del treball que es realitza des del àrea de Serveis Socials i Casa Caritat de Valls". Informació cedida per una treballadora de la Casa Caritat.
- "Editorial. Què fem amb els alumnes immigrants", *El Pati* (7 de setembre de 2001).
- "Editorial. Nous reptes, noves idees", *El Pati* (20 de març de 2001).
- ESTALLO, Anna. "Valls manté la seva política d'atenció a la població immigrant tot i la llei d'estrangeria". *El Punt* (20 de març de 2001).
- GOSÁLBEZ, Carlos. "Los extranjeros podrán regular su situación a partir del 21 de marzo", *Diari de Tarragona* (9 de març de 2000).
- GENERALITAT DE CATALUNYA. "La immigració a Catalunya", Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, <www.gencat.es>. Consulta: 27 d'agost de 2001.
- Llei orgànica 8/2000, *Boletín Oficial del Estado*, <www.boe.es>. Consulta: 16 d'octubre de 2001.
- "Opinió", *El País. Diario Independiente de la Mañana*, 11 de desembre de 2000 i 9 de gener de 2001.
- "Reforma de la ley de extranjería", *El País. Diario Independiente de la Mañana*, <<http://elpais.es/p/d/especial/extran/claves.htm>>. Consulta: 26 de gener 2001.

10. Apèndix

10.1. ENQUESTA SOBRE EL RACISME I EL FET DE SER RACISTA

Edat: Sexe:

A continuació, li oferim un seguit de preguntes sobre el tema del racisme. Contesti-les voluntàriament i amb la màxima sinceritat possible, ja que serviran per extreure'n estadístiques i taules de dades. Gràcies. (Si hi ha alguna pregunta que no li cap als espais en blanc, contesti-la al darrere, tot indicant-ho; si vol fer algun altre comentari, també al darrere.)

- Què entén per racisme? I què és ser racista?
- Es considera racista segons la seva definició?
- Està d'acord amb aquesta afirmació? No es pot ser racista si no has conegut cap immigrant. Per què?
- I amb aquesta altra? Tots el immigrants (normalment magrebins) són iguals: pobres, lladres i sense respecte.

• Ha tingut algun tipus de contacte amb algun immigrant?   Sí   No
 Quin? D'on era? Té voluntat de conèixer algun immigrant? Per què?

<i>Carrer</i>	<i>Magrebí</i>
<i>Amistat</i>	<i>Africà</i>
<i>Baralles</i>	<i>Sud-americà</i>
<i>Parentesc</i>	<i>Xinès</i>
<i>Professor</i>	<i>Japonès</i>
<i>Internet</i>	<i>Resta d'Àsia</i>
<i>Carta</i>	<i>Anglès</i>
<i>Telèfon</i>	<i>Gitano</i>
<i>Escola</i>	<i>Altres:</i>
<i>Altres:</i>	

- Per què pensa que la gent emigra del seu país?
- Cap a quin tipus d'immigrant és més racista o, si no es considera racista, quin tipus d'immigrant no li agradaria trobar-se? Per què?
- Pensa que la immigració porta efectes positius? Quins? I de negatius?
- Com veu la situació de Valls d'aquí a uns quants anys pel que fa la immigració?
- Què en pensa, de la Llei d'estrangeria? Hi està a favor? I dels immigrants tancats a les esglésies?

**Per les serres de
Prades i el Montsant**

EXCURSIONS I TROBADES AMB PERSONES SOLITÀRIES

Col·lecció Petjades · 2

ANTONI M. CASAS

novetat

**Per les serres
de Prades
i el Montsant**

**Excursions i trobades
amb persones solitàries**

Autor: Antoni M. Casas
Col·lecció: Petjades, 2
Nombre de pàgines: 88
Preu: 10,80 euros
ISBN: 84-9791-048-6

Malgrat tantes sortides com ha fet, encara avui l'autor i els seus amics caminaires descobreixen paisatges novells que els corprenen delitosament. Ara en publiquen un recull, escrit, com els seus llibres anteriors, en un estil vivencial, que fa sentir al lector que forma part de la colla.

Però aquesta vegada les caminades tenen una particularitat: l'encontre ocasional amb persones que fan de la muntanya el seu hàbitat ordinari.

Compte! L'autor no és un novel·lista. No fa obra d'imaginació. No inventa. Senzillament posa en solfa literària allò que ell ha viscut i experimentat. Ho fa, això sí, amb la llibertat i flexibilitat que permet l'art literari.

Cada excursió descriu les vivències d'aquell dia. Això vol dir que alguns dels personatges que apareixen en les pàgines del llibre pot ser que ja no hi siguin, pot ser que hagin canviat d'estatge o hagin passat a millor vida. Però d'altres, la majoria, són encara ben presents. Tanmateix, d'aquí a uns anys, aquest llibre serà un testimoni vivencial d'una etapa històrica.

Cossetània
EDICIONS

**C/ de la Violeta, 6
43800 Valls
Tel.: 977 60 25 91
Fax: 977 61 43 57**

cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com